національным полком и курсантами.

Послѣ ухода послѣдних в город вступил отряд совѣтских войск, который окончательно ограбил еврейское населеніе. Послѣднее послѣ пережитых погромов буквально было терроризовано. Теперь там сравнительное спокойствіе. Коммендант милиціи бѣжал, его теперь разыскивают.

Литин представляет собой теперь мертвый город. Лавки всѣ закрыты; экономическая жизнь окончательно пріостановлена. Крестьяне перестали возить продукты в город. Таким образом в Литинѣ даже за деньги трудно достать хлѣб и вообще что-нибудь съѣстное. За послѣднее время замѣчается нѣкоторое улучшеніе, - появляются кое-какіе продукты, но крестьяне требуют не денег, а в обмѣн продуктов (соли, мануфактуры и пр.)

И. А. Гуменер.

Из матеріалов Редакціи 8/3 (к-20?) И.А. К.2 Поступило в III, 19.

№ 44

Доставил И. Гуменер

К погрому в Литинѣ

1.

29781

Свѣдѣнія давал М. Лейтман
Литин – 14-го Мая 1919 г.

Были слухи, что будет погром за то, что евреи захватили власть. Началась стрѣльба, заходили к евреям и грабили. В 5 ч. утра мѣстные крестьяне и из сосѣдних деревень разбили всѣ лавки и потом стали грабить евр. квартиры. Послѣ погрома был бойкот против евреев.

В Литинѣ никогда не было погрома. Отношенія между еврейским населеніем и крестьянами были хорошія.

Мнѣніе студ. Шрайбера: В Литинѣ было нападеніе Шепеля, человѣк 25, Шепель знал, что гарнизон перейдет на его сторону. Были случаи, когда евр. рабочіе стояли у пулеметов, их прогоняли и говорили: „мы лучше будем стрѣлять в жидов чѣм в своих!"

Вот нѣкоторыя свѣдѣнія фактическаго характера, рисующія погром в Литинѣ:

1. Населеніе Литина 12.000: евреи 4.000, украинцы 5.000, кацапы – 2.000. Погрома никогда не было.
2. Евреи никакого отношенія не имѣли к Національному Союзу. 17 ноября власть перешла от Гетмана к Директоріи, к коммунистам 17-го Марта. Во время Директоріи почти не было большевистской агитаціи. Было собраніе евр. рабочих накануне выборов на Трудовой Конгресс, гдѣ была принята резолюція антибольшевистская. При большевистской власти евр. партіи прекратили свое существованіе. Отношеніе мѣстной власти к евреям во время Директоріи было благожелательное.
3. В послѣдніе часы стали собирать коммунистов и членов профессіональных союзов и вооружать.

Еврейской охраны не было.

4. Погромная агитація не велась открыто.
5. Погрома реально не ждали. Было полное бездѣйствіе власти.

х) По мнѣнію литинской укр. интеллигенціи погром принял не тѣ формы, которыя мы думали (?)

6. Погромъ начал Шепель в ночь на 14-ое Мая в 3 часа. К ним присоединились мѣстные: мѣщане, кацапы и крестьяне. Евреев грабителей не было.

7. Всего убито 105 евреев, изнасилованiй не было. Были случаи, когда откупались за деньги. В богадѣльнѣ истязали и издѣвались над стариками. Погром прекратился только при вступленiи большевистских войск.

В среду в 2 ч. дня прошел слух, что жиды идут. Погром немедленно прекратился. Крестьяне разбежались.

Слова М. Литмана: 14-го Мая было молебствiе за Ник. Ал. и призывали к погрому священники.

Христiане не пострадали. Есть лица, которые участвовали в погромах и затѣм перекрашивались в красных.

Никакого слѣдствiя не было.

15-го Мая вступила Ч.К., и потом ее разбили. 16-го они уже удирали. 16-го вступила банда, подкрѣпленная крестьянами, началось возстанiе. Им не удалось наступленiе на Винницу. Пришел интернацiональный полк и разогнал их. Интернацiональный полк пробыл два дня, грабил русское населенiе и ушел. Потом вступил отряд Летичевской Ч.К., который грабил евреев. Первый вопрос был: еврей или не еврей. Был случай, когда избили русского, который называл себя евреем. Командовал ими комендант Бойко, который потом бѣжал.

Мнѣнiе Литмана: война, спекуляцiя, бездѣйствiе власти, то что евреи были у власти.

Мнѣнiе Шрайбера: было разбойничье нападенiе, а потому пребыванiе евреев не играло роли.

די [illegible] האָבן [illegible] פֿון ווערטער, [illegible]

פֿאַרשריבן [illegible]

ליטין 22 יוני 1919

III.1919

29782 1/V

ВСЕМ ВОЛОСТЯМ ЛИТИНСКОГО УЕЗДА.

Об"явите всему населению на сельских и волостных сходах, что многие волости прилегающие к гор. Литину восстали против еврейской власти и коммуны. Литин с боя два раза взят крестьянскими войсками. Прибывшие из Винницы еврейские наемники разоружены и разогнаны. Крестьянская Советская власть в городе организовывается. Для закрепления достигнутого необходима помощь вооруженных селян и продукты.

Всем селянам, кому дороги интересы поруганной религии и деревни приходить командами и одиночными людьми в Литин до военного Комиссариата.

За необ"явление настоящей телефонограммы ответственность падает на председателей волостных и сельских комитетов.

Подписал: Отаман Крестьянских Повстанческих войск

ШЕПЕЛЬ.

С подлинным верно

Комендант ТИЩЕНКО.

Печатный экземпляр хранится в архивѣ Редакціи ~~/Стрековская Коллекція/~~

15/V

29783

ПРИКАЗ №5
ЛИТИНСКАГО УЕЗДНАГО КОМЕНДАНТА.
25 МАЯ 1919 года.

Установлено, что много граждан принявших участие в борьбе с еврейским населеніем в первые дни борьбы получив в свое пользованіе лошадей с седлами, а также оружие в данное время сидят дома, а лошадей и оружіе держат у себя без всякой, для Народной Крестьянской Армии пользы.

Имея в виду, что как лошади так и оружие в данное время крайне необходимы, приказываю всем гражданам не принимающим участие в борьбе на на фронте, лошади и оружие немедленно сдать в Комендатуру, в противном случае такие лица будут почитаться изменниками-крестьянству и подлежат разстрелу, а имущество их конфискации в пользу народной армии.

Приказ этот должен быть выполнен на протяжении 36 час., со дня его опубликования на местах.

Граждане, которым будет известно о укрывателях, но которые об этом не заявят в указанный выше срок в Комендатуру будут посажены в тюрьму.

Литинский Уездный Комендант : ТИЩЕНКО.

Из матеріалов Редакціи
Доставил И. ГУМЕНЕР
Поступило июлѣ 1919 года.

Из матеріалов редакціи
Ц. А. / Х. 2
Поступило 27 іюля 1919 г.
№168
29784

שפּאָלם=באַנדעם

אין ליטינער אויעזד (פּאָדאָל. גוב.)

(ליטין און כמעלניק)

(געשילדערט פון שמואל בן-צבי גאָלדבערג, פאַרוואַלטער פון דרוקערײַ „התחיה" אין קיעוו, פאַרשריבן פון ש. ניעפּאָמניאַשטשי)

1. דער פּאָגראָם אין ליטין

אנהויב מאי 1919 (דעם טאָג געדענק איך ניט גענוי, לויט ערך דעם 8-9) בין איך געפאָרן פון כמעלניק קיין ווינצע פאַרבײַ ליטין. איך בין געפאָרן אין ליטין מיטן פור און אויבן ווי האָב איך באַמערקט אַן אויפגערעגטקייט צווישן די פויערים, נאָר איך האָב געגעבן ניט צוזאַמען קיין איבעריגע באַדײַטונג, ווײַל איך האָב געוואוסט אַז די פויערן האָבן שוין [illegible] ניט מיין צופֿרידן מיט דער ראַטן-מאַכט. די פויערן אויבן וואָס מיינען געשטאַנען גרופּעס-ווײַז האָבן פונק. מאָביליזירט געהערט מיט די העלמען, געשמועסט צווישן זיך וועגן דער לאַגע.

דעם טאָג, אַ פּאָר שעה נאָך מײַן קומען אין ליטין, האָבן די וואָלאָק-ליטינער [illegible] (שוואָלען) איבערגעקערט, און פון דער שטאָט האָט זיך געהערט אַ גאַנצע בומען. ס'איז גלײַך געשטעלט געוואָרן אויף די פּיס די ראַטע רויטע אַרמייער (250 מאַן), וואָס האָבן זיך געפונען אין שטאָט, סאָמיון באַוואָפנט געוואָרן אלע אַרבעטער, און די מאַנה האָט זיך צוזאַמען אויף צווייען: איין טייל, די ראַטע רויטע אַרמייער, איז אַרויסגעגאַנגען פֿראָנט אויפן ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ליטינער-אַנפֿירער [Военрук] אָרעבּרינסקי, אַ איד און דעם פּאָליטישן קאָמיסאַר (политкомиссар) יאַוואָרסקי, אַ קריסט. אנטקעגן דער באַנדע, און די אַרבעטער דרוזשינע פֿראָנט אויפן פֿאַרמיידער פון ליטינער אויעזד „איספּאָלקאָם" איז אַרויס און אַן אַנדער ריכטונג. גלײַך אָבער ווי די ראָטע איז אַרויס הינטערן שטאָט האָט דער „פּאָליטקאָם" יאַוואָרסקי, דער קריסט, אַרויסגעצויגן אַ רעוואָלווער פון קעשענע און געשאָסן דעם „וואָענרוק" אָרעבּרינסקי - דעם איד. די גאַנצע ראָטע איז אַריבער אויפן צד פון די באַנדיטן און אַרײַנ-געריסן זיך צוריק אין שטאָט. אָפּגעהאַלטן אַנגעהויבן הרג'ענען אידן, ראַבעווען, פֿאַרניכטן שטוב-זאַכן א.א.וו. אָפּגעהאַלטן פּריוואַטן צווישן שטיבער, פֿאַבריק, [illegible] א.ד.ג.

איך בין אַנטלאָפֿן אין פֿעלד אַרײַן, און דורכוואַנדערנדיק איבער די גאַסן, אַפֿט-מאָל אויך איבער די הינטערגעסלעך האָב איך געזען לויט ערך אַ מאַן 80 גערודערטע אידן. איך האָב זיך אַ גאַנצע נאַכט אַרומגעוואַלגערט איבערן פֿעלד און וויט איז דערנאָך זיך אויף מאָרגן אין ווינצע (אַ ווערסט 30 פון ליטין), דורכמאַכנדיק אַ גרויסן טייל וועג צופוס.

פון ווינצע איז אַרויסגעשיקט געוואָרן אין ליטין אַ פּאַנצער אויטאָמאָביל, ווען די סאָלדאַטן האָבן זיך איבערגעגעבן דער באַנדע. גראָד פון וועלכער ס'האָט זיך שוין גע-

שטעטל שעפעל (רעוועס האבן די באנדעס קיין אנפירער ניט געהאט), אבער געליטן נאך
א ראטן-אפטיילונג, און די שטאט איז א צאל 6-7 מאל איבערגעגאנגען פון האנט צו האנט, אזוי אז
סוף כל סוף האט די ראטן-מאכט איבערגעהערט צו שיסן אויף ווייטער. שעפעל האט דארט
אויך ניט געהאט קיין געגנער, נאר די פוילישע ארמייען אלע טאג און "אוספאלגאס" בורזשואזן
אויך אויסן טעלעפאן מיט אלע ערטער פון איבערגאנג און אוועקגעבן. נאך דער בלוטיקער נאכט, ווען
ס'זיינען געהרגעט געווארן 110 אידן, האבן די ארטיקע פויערן (פון די ארומיקע דערפער) פאר-
געלייגט די אידן שלום. די זיינען ארויס מיט מצות, צלמים, אייער און "[illegible]", די
אידן מיט די ספרי תורות, און זיינען ארויס אין שטאט צו באגעגענען דעם רב מיטן גאנצן, און די
פויערן האבן געשוואוירן אז מען וועט ניט טשעפען די אידן. און ווירקלעך, אידן האט מען די אידן
ניט געטשעפעט.

2. שעפעל אין כאלעם.

און שטעטל כאלעם איז געווען 20.000 איינוואוינער (אידן - 12, קריסטן - 8). די באציאונגען
צווישן אידן און קריסטן זיינען גוטע, און זיינען באזונדערע קלאסן-סאציאלע גרעניצן אידן זיינען
דארט ניט פארגעקומען, ניט קיינמאל דורכגעפירט, וואס אין יאר 1908-10 האט אין שטאט עק-
זיסטירט אן אפטיילונג פון "Союз русского народа". די באפעלקערונג פון שטאט איז
אפגערעדט אבער א פאליטישע באוועגונג. אויף דער אידישער גאס פירט זיך די הערשאפט
פון די ציוניסטן (אגודה און צעירי ציון), וואס זיי פירן מיט 70-80% פון דער אידישער
באפעלקערונג. זיין אנדערע פארטייען, וואס זאלן זיך פארנעמען מיט וועלכער ס'איז ארבעט,
איז ניטא. צווישן דער אינטעליגענץ זיינען דא איינצלנע רעכטע בונדיסטן, פועלי-ציון, נאר
קיין ארגאניזירטע פארטייען בלייבן ניט. צווישן דער קריסטליכער אוקראינישער באפעלקערונג
איז דער אפאטיזם גאנץ גרויס; דאס רוב באציט זיך גלייכגילטיק צו די פאליטישע
פראגן. ס'איז דא א גרופע רעכטע "יונגע טורקן", נאר די באפעלקערונג באציט זיך
אנדיפערענט צו די פאליטישע פארטייען און פירט מיט פאליטיק. צו דער ראטן-מאכט
באציט מען זיך נעגאטיוו, אבער - רעכטיגער גערעדט איגנארירט די גלייכגילטיק. אלע
מאכט-ענדערונגען, איבער ענדערונגען פון דער לעצטער צייט זיינען אין כאלעם אריבער
בשלום; כאטש די צאל פון פארזאנען בלייבן זיי דער מאכט. ביז דער באלשעוויסטישער איבער-
נעמונג איז אין שטאט געווען א שטאט-אויפזיכט, וועלכע איז, א דאנק איר זשאנדארם, א
ורפארונג אונזער, געשטאנען אויף דער געהעריגער הייך.

אין ארייננעמען פון די באלשעוויקעס איז די מאכט איבער - רעכטיגער גערעדט -
פארכאפט געווארן פון א גרופע ארטיגע יונגע לייט (1/4 אידן און א 3/4 קריסטן), וואס
האבן זיך אנגערופן "כאלעמער קאמוניסטישע זשאליע" (Коммунистическая ячейка). אין דער
גרופע זיינען אריין מענטשן, וועלכע האבן ניט נאר זיין שום פאליטישע ערציאונג ניט געהאט, נאר

29785

וועלכע האבן בכלל זיין ערציאונג ניט געהאט, אנאלפאבעטן, און אויך ניט גאר זיין שלעכטע יחוס -
פון א מאל (און דין פון ערליכקייט). די גרופע, איגנארירנדיק לחלוטין די ארטיגע אינטעלי-
גענץ, האט געשאפן א רעוקאם מיט איינעם קארפינסקי (א קריסטן) בראש, גלייך ארגאניזירט
א "טשרעזוויטשאיקע". וועלכע האט אינטן גאנצן ריכט פון מאכט דורכגעפירט דאס איבערנעמען
1 1/2 מיליאן קאנטריבוציע אויפשטעלונג פון די אידן. אבער אנגענומען אלע רעקוויזיציעס אויסן ארויס,
רעקוויזיציעס, אונטערדריקונגען, קאנפיסקאציעס פון אלע ווערט-זאכן, איבערהויפט סחורה און ד.ג.
די "טשרעזוויטשאיקע" מיט איר פארזיצער שפירא האט זייער איבערגעשראקן די שטאט און
דעם געגנט. דער רעוקאם האט ארגאניזירט א רויטע ארמיי, איבערגעלאזן די מיליץ,
פארבונדן זיך מיט די טיכטיקע קאמאנדיר מיט א לא-יוצלח, וועלכער האט דערביי אבסאלוט ניט
געטויגט.

אנהייב מאי 1919, ווען אין ליטע איז פארגעקומען דער פאגראם (געגנט די באנדע גרעבן אין
ניט) זיינען דער רעוקאם, די טשרעזוויטשאיקע און אלע ראטן-ארבייטער אנטלאפן. די באפעלקערונג
האט ארגאניזירט א זעלבסט-שמירה, אין וועלכער ס'האבן גענומען אנטייל ביי 2000 מאן (כמעט
אלע אנדער פון שטאט). און א'פלעגט ארומגיין ביינאכט און היטן די ארדענונג. די זעלבסט-שמירה
האט געהאט ביי 12-15 רעוואלווערן און ביי 20 ביקסן (וינטאווקעס), מיט וועלכע ס'האבן זיך
באנוצט נאר די ארבייטער. ווען דער ווינטער אטאמאן האט פארנומען ליטע, האט זיך דער
רעוקאם אומגעקערט קיין כאלעם.

דעם 13-טן מאי זיינען געקומען פארן פון די אינגעגנט (איבערהויפט פון די דערפער
גרעבלי און ברילאווקע און בערעזעט, איז דער ארגאניזאטאר פון ליטער פאגראם שעפעל
ארגאניזירט אן אפטיילונג אויף צו פארנעמען כאלעם. דער רעוקאם האט זיינע אינטלען ניט
אנגענומען און באנוגנט זיך מיט דעם, וואס ער האט ארויסגעריבן פון ליטע א אן אפטיילונג
פון 100 מאן מיט 4 פלעמעטן. די אפטיילונג איז באשטאנען פון אוקראינער און דער קאמאנדיר
פון דער אפטיילונג איז געווען ניט קיין געניטער און ניט זיין ענטשלאסענער מענטש.

דעם 19-טן מאי האט מען אנגעהויבן רעדן, אז שעפעל גרייט זיך דעם טאג אנצופאלן
אויף כאלעם. די מיליטער אפטיילונג איז גלייך אוועקגעגאנגען, איבערלאזנדיק די שטאט אויף
הפקר. די ארטיגע ראטע, בראש פון וועלכער ס'איז געשטאנען שעפעס א גוים, וואס האט
זיך מיט אים פארבונדן - טאוונסקי, איז פארשוואונדן געווארן און א טייל ביקסן איז
ארויסגעפירט געווארן אויסערן שטאט צו שעפעלן. דערוועגנדיק איבעראיז צוליב דער פאניק
און שטאט האבן זיך א סך אידן געלאזט לויפן אויסן באן, האט שעפעל צוגעזאגט די ליטע
אויף דער 4-טער ווערסט פון כאלעם און אפגעשטעלט דעם צוג, זיין אבוואקאט, דער
לערער און באקל גרעבלי - צערגען, וועלכער האט אנגעפירט מיט דער אפטיילונג, האט
געהייסן אלע אידן ארויס פון צוג און אויך און אנדער זייט, די קריסטן ניט. נאך דעם וו

די באנדיטן האבן אנגעהויבן צו שיסן - האט זיך דער גאנצער עולם געלאזט לויפן אין אלע
זייט. זיי האבן אבער געכאפט 28 ייִדן, אויסגעטאן זיי נאקעט, 17 פון זיי אויפן ארט דער-
שאסן; איבער די געפאלענע, און 11 פארוואונדעטע, אוועקגעשטעלט ווייטער, האבן זיי גענומען
מיט זיך אין דארף. צווישן די 17 הרוגים איז 1 יונג, 3 פרויען און 13 מענער. אין דארף
קוראלאווקע האבן זיי אויסגעהרגעט א גאנצע פאמיליע פון 5 מאן און פארברענט דאס הויז צו-
זאמען א באהאלטענער בחור בורשטיין.

דעם 20-טן מאי אין דער פריה זיינען די באנדיטן צוגעגאנגען צום שטאט און געמאכט,
אז סאלדאטן זיי ארויס אנטקעגן מיט זיי 5 ייִדן פון שטאט און 5 מאן פון פראפעסיאנעלן פאראיין
ו.א.וו. זיי ארויס אנטקעגן מיט זיי 5 ייִדן, און אין שטאט איז ארויסגעגאנגען מיט א רויטער פאן
און א גרויסן ווייסן צעטל און דערמיט שילד. דער "פאליטיקאש" פון ליטינער אויעזד-וואיענקאם
וועלכער האט געפירט שיפלס אנפאל אויף ליטין, געהרגעט דעם "וואינרין" סעקרעטאר,
דעם ייִדן, ארויסגעגאנגען מיט דער גאנצער ראטע אויף שיפלס צו און צוזאמען גע-
מאכט א פאגראם אין ליטין). דער "וואינרין" פון דער רויט-ארמייִשער ראטע ביים
באפעליקער - טעאנוסי, און דער אינטענדאנט פון דער אוספארטאמענט ביים
אורטבעם, ראזענבלאט - יאגאווסקי. שיפלס איז באטאליאן פון 16 מאן
... 13 ... 500 ... און א מאן 500 פּוררן מיט צען - אשאוס, אויף צו בא-
האלטן די צוזאמבעל זאכן (איך בין געשטאנען אויפן בוידעם און געזען די "אטאמאנען").

און א שעה ארום האבן זיך אנגעהויבן ברוטאלע-אינטעראציעס בלויערשט פון
גאלדבער, נאך אזא האט געוויינט געלט און ווערטפולע, נישט קיין שאלום חפצים. אזא האט געוואלט
ביי די פארבאנדיקטע ... פון דער אידישער באפעלקערונג, געשלאגן, געצייכנט זיך מיט
גראבע ווערטער און געדראעט אויסצושניידן אלע "ראטע-קאמיסן". שפעטער, צו אוונט צו,
האבן די ארטיגע קריסטן בראש מיטן גלח (אפגעשטאנען) (געוועזענעם אוטאליאר פון רוסישן
פאליס-פארבאנד) אנגעהויבן פונאנדערצוטרייבן די גוים פון דער סביבה, וועלכע זיינען
געקומען מיט זעק אויף צו רויבן, צונויפגענומען דאס צוזאמבעל ביי די ייִדן, זיי זיינען
אויך אוועק צו שיפלס, און געבעטן אים ווערן אויף זיין הוילעם צדאקה, נישט ווייטער
נישט שלאגן אמדערויש און נישט הרגענען קיין ייִדן. שיפלס האט זיי געענטפערט, אז אויב
די ייִדן וועלן אים ארויסגעבן די ארגאן על די וועגן 400 טויזנט רובל - 200 פארשטו-
ווערט און 200 פאר ~~שטעגט~~ וועלכע ער ברויט און דאפער פאר זיין אפטיילונג - דאן וועט
ער אנטאמען מיטלען אויף אויסצומיידן הרגענען.

ער האט געגעבן 6 סאלדאטן אויף צו באוואכן די 6 ייִדן, וואס זיינען ארויסגעגאנגען
זייער די אנטערידזשעי. ער האט זיך געטאן פאר א קאמענדאנט פון שטאט דעם געוועזענעם
"וואינרין" - טאמעטי, אויסגעקלאפט די אוליצע, נאכאמאל געוואכט און ארויסגעלאזט

א באפעל איבער די וואלאסטן, אז די „אידישע מאכט" איז אוועק און אז די פויערן זאלן
אויס געווער זוכן צו אים, צו זיין אונטערגרונט-אפטיילונג.*)

ביז 12 בייטאג אויף מארגן דעם 21-טן מאי האט מיך איינגעזאגט ארײַנצו-
טראגן נאך 100 טויזנט רובל, און שפעטער האט אפגעזאגט דאס ארײַנטראגן די איבעריגע
געלד אויף א צייט. די רויטארמייער האבן דערווייל געדונערט, ס'האט געקראכט ארום
און רייכע דירות צעגלייך, און זיי ס'איז שוין נאר געגאנגען גערויבן און די הייזער, האטמען
מיך געלאזט פאר די שטיבער. געדרייט האבן נאך די אנגעקומענע גוים, די ארטיגע מער האבן,
וו. ווייט אוועק, געשטארבן מיך אפגעריבן זיי פון צו רויבן און איבערהויפט באוואכט מיך, אז קיין
קרבנות זאלן ניט פאלן. דעם 22-טן מאי האבן זיי ארויסגעטראגן נאך 80 טויזנט רובל, די
געפאדערטע צאל שטיוול און ווער. שפעטער האט מיך מיט דעם ניט באנוגנט און האט געזאגט, אז
אויב ביז 12 ביי דער נאכט וועט מען אים ניט ארויסטראגן דאס איבעריגע געלט, וועלן זיינע
זאלדאטן „אויסשיסן" מיך מיטן זיין (Немножко [illegible]) און שטאט. פארשטייט מיך,
אז צום טראגן האט מיך ניט אויסגעגעבן צונויפקלייבן יין 220 טויזנט רובל, און א מאן
דער השגחות פון מליכה רוסן איז דאס אפצאלן אפגעלעגט געווארן אויף א צייט.
די מאלצ נאכט אבער זיינען געהרגעט געווארן דער באקאנטער און שטאט כלי-טוער. געוועזענער
ראבינער פערלמוטער, דעם רב'ס טאכטער - פרוי גלייזער און מליכה מאנן פארוואונדעט
געווארן. א מייגער 3-4 פארטאג, ווען די יהודה ווען דעם האט מיך פארשפרייט אין שטאט,
האבן אלע אידן אנגעהויבן צונויפטראגן און שפעטער ארויס מער געלט, און ווער ס'האט ניט
געהאט קיין מזומן געלד - איבערגעבן גאלד א.ד.ג., און צו 10 אזייגער אין דערפריה
האט מען ארויסגעטראגן די גאנצע סומע.

און דערפריה איז דעם געהרגעטן פערלמוטער אהיים געקומען וואלינעץ (דער באוואס-
טער אטאמאן פון פעטליוראס חיל און אנפירער פון פיל פאגראמען), האט אויסגעדריקט דער
משפחה זיין טיפע באדויערונג פאר דעם מורד, וואס האבן באגאנגען „עפעס פרעמדע"
(Какие-то ...) בעטן דעם פון אזמן געשלאגן כלי-טוער און אפגעגעבן
דער אלמנה 10.000 רובל, צוזאמענדיג שטרענג צו באשטראפן די מערדער. ס'זיינען ארום
געלאפט געווארן טרויער אורחות, געמאכט פון אטאמאן פון די אונטערגעבן-חיילות וואלינעץ
שפעטער און שטאט-קאמענדאנט טמאנסקי, און וואלער ס'איז אויסגעדריקט געווארן א באַ-
דויערונג דער משפחה פערלמוטער און צוגעזאגט געווארן שטרענג אויסצופארשן דעם
פאגראם. דאך, ווען נאך דער מטה האט מיך געמאכט געבן אין עולם אידן, גוים (פראסטע
און אינטעליגענץ, ווייל דער געהרגעטער איז געווען זייער פאפולער אויך ביי די גוים), האט
מען אויף זיי אנגעהויבן פלוצים שיסן. און וואלינעץ, וואלער איז אויך געקומען צו דער לויה
האט ערלויבט נאכגיין דעם מת נאר די קרובים. ס'האט מיך נאכדעם באוויזן איבערוף

*) דער אויפרוף ווערט בייגעלעגט.

געגן אידן, נאר מ'האט אין אובער אידן אויך ניט געשאסן. דעם צווייטן טאג איז צוגעפאָרן געוואָרן א מיטינג אויסשליסלעך פון קריסטן, וואו מ'האט אויסגעקליבן א נייעם "איספּאָלקאָם". אויפן מיטינג זיינען ארויסגעטראטן וואָלינעץ און יאווארסקי, וועלכע האבן גערופן אראפצווארפן די רעגירונג פון די זשידעס און קאָמוניסטן און האָלפן אין ווערדיגן יאָך פאר דער אוקראַינישער קריסטליכער מאַכט.

איך בין אוועק צו טשערנין און אזוי ביז איך אהיים טראָגן אַזוי צייט די 17 געבויעם וואָס זיינען געהרגעט געוואָרן פון צוגן. ער האָט מיר ערלויבט אנגער צו צייגן די געהרגעטע פון "אָטאַמאַנסקי עסטאַטרוד" (Herbogomanm zgodiewa) און אויך ערלויבט צו פאָטאָגראַפירן זיי. איך האב זיי געטראַגט צופירן אויפן בית עולם, געוואַרט אט איך א פאָטאָגראַף און אראָפּגענומען אין אלגעמיינעם בילד און 17 אינצלנע בילדער. דערפון האָט איך אבער גלייך ... שפעטער און האָט איך מיט 3 קינדער ... ביז. בית עולם, ער האָט אינער באַגעגנט צורין וויגס, און ניט ... דערוויל, וואָס איך האב באַוויזן ... ערלויבניש, האָט און איך אבער געווען וועלכע אזוי אויסן "פּרינגווידי" (... זיינען נאָך צו הויז דא אויפן פּלאַץ) און דעם פאָטאָגראַף באַוואָרנט שטאַרק צושלאָגן, באַרשטעדט איך, אז דעם אַפּאַראַט מיט די בילדער האָבן די ... און צעבראָכן אויפן שטיינער.
דעם 24-טן מאַי זיינען די באַנדעס אוועק פון כאָלני, אויפן וועג האָבן זיי געהרגעט און דערמאָרדעט 4 מאָרגנס און פון סאָליאַנקע יענע מערבייטעס אידן. דעם 25-טן מאַי זיינען אריין אין כאָלני די ראָטען טיילן פון "אינטערנאַציאָנאַלען פּאָלק" און דעם 26 מאַי - א רייטער אָפּטיילונג און טיילן פון 14-טן ראָטן-פּאָלק. נאר וועגן דעם איז כדאי צו דערציילן באַזונדער.

3. כאָלני און איר געגנט אין יוני 1919

(דאָס ראָטע-מיליטער אין כאָלני, שפּעטער אין סטאַראָ-סיניאָווע,
אינטערהאַנדלונגען מיט שעקעראָן און פּאָוויאָנקע)

א.

דאָס ראָטן-מיליטער אין כאָלני

נאָכדעם ווי אין כאָלני האָט מען א משך פון 5 טעג (20-24/V) געוויטערט שפּעטער מיט זיין באַנדע, זיינען דעם 25 מאַי אריין אין שטאָט טיילן פון "אינטערנאַציאָנאַלן ראָטן-פּאָלק" (קאָמאַנדיר אַרלאָוו), וועלכע זיינען באַשטאַנען פון כינעזער, מאַדיאַרן, לעטטישן א.א. און און האָט איך געזען פיר כאָפּן די באַנדיטן. א סך באַנדיטן האָבן זיך נאָך געהאַלטן שכורים און די גאַסן. מ'האָט אַרעסטירט 9 מאַן און גלייך געשאָסן זיי און פאַר ריגער-רעוואָלוציאָנערן טריבונאַל. 9 האָט מען געהרגעט, 8 באַפרייט און 2 האָט מען פאַרמישפּט צום טויט, נאר א דאָנק דעם, וואָס די אידישע באַפעלקערונג (...

29787

200 מאַן האָבן זיי געזען. אויף מ'רדפֿען האָט זיך פאר זיי אינגעשטעלט, האָט מען זיי אָפּגעלאָזט. דעם 26 מאַי איז אריין א רייטער אָפּטיילונג (קאָמאַנדיר פּאָלאָוואָוו) און טיילן פון 14-טן ראָטן-פּאָלק, וועלכע האָבן געהרגעט אויפן וועג אין נאָוואַ-קאָנסטאַנטינאָוו 5 אידן.

ס'איז באַשטימט געוואָרן א "רעוועקאָם" פון פיר אָנגעפירטע ראָטן-מיטגלידער (איינער מאָלאָנסקי, א קריסט, אַנטלאָפן פון אומאַן, און מאַקאַרענקאָ; די איבעריקע געדענק איך ניט). די טיילן פון 14-טן פּאָלק זיינען גלייך אוועק מאָרגן אויפן, די באַנדע צוזאַמען זיינען צו געשלאָגן, און כאַפּן און ניט געפֿירט. איך אפילו נאָכצויאָגן די באַנדעס, וועלכע האָבן זיך ... אַרויסגעטריבן און געגאַנגען און ארויפגעלייגט קאָנטריבוציעס אויף דער אידישער באַפעלקערונג. ... צוויי זיינען אין, אולאַנאָוו ארויסגעפֿאָרן טייל באַנדיטן (לערך 5-6) און געפאָדערט בייז די אידן 100 טויזנט רובל. מ'האָט זיי געזאָגט ... האָבן געטראָפן מיט א שחיטה. און סאָליאַנקע האָבן 3 בעסטער ארויסגעקומען אויף באַצאָלן אויפן 60 טויזנט רובל.

און אזוי ווי האָבן זיך פאַרשפּרייט ... א שפּעט געווען ווידער און שטאָל אריין, האָבן זיך די ראָטן-מיליטער און דאָס גאַנצע מיליטער גלייך צוזאַמען. ... דאָס ניט געווען אַמת, און אין א פּאָר טאָג אַרום זיינען אין שטאָט ווידער אַרייננגעקומען באַנדיטן מיט זיין רייטער אָפּטיילונג. אזוי ווי דאָס מאָל איז זיין כּוונה פאר וועלכע די ... אַרמיי צו טרען. און שטאָט ניט געווען. האָבן זיך די רויבעריי און שפּרוט נאָך פאַרשטאַרקט. באַלאָוואָן, דער קאָמאַנדיר, האָט געפאָדערט א קאָנטריבוציע פון 500.000 רובל. איך ווייס איינער וויאזוי (דעם נאָמען זאָג איך ניט אויסזאָגן) געפֿאַלן אויף א הויזאַרע; ער איז אוועק אויפן ... סטאַנציע, און געטראָפן באַלאָוואָן א טעלעגראַם (ס'איז געווען דער ... פּעטליוראַס אַנגריף אויף ווינציע, לערך דעם 18-20 יוני): פּעטליוראַ דערנענטערט זיך, ס'דראָהט א געפֿאַר אָפּגעשניטן צו ווערן. טרעט גלייך אָפּ. געוואָלד ... פון ... די טעלעגראַם האָט געבראַכט די געוואַלדיגע רעזולטאַטן: באַלאָוואָן איז אַנטלאָפן אַנטקעגן, ניט באַוויזן אָפּצונעמען די קאָנטריבוציע.

א פּאָר וואָכן איז די שטאָט פאַרבליבן גאָר אָן מיליטער און אָן געוועהר, נאר ס'האָט געהערשט א פולע אָרדענונג און רואיקייט. הגם די באַנדעס האָבן זיך געדרייט אין אומגעגנט. ס'איז אינטערעסאַנט צו באַמערקן וועלכע אינטערעסאַנטע שטריכן וועגן דעם ראָטן-מיליטער: אין דער צייט ווען מיט די באַנדעס פירן אין געוועזענער רוסישער (דאָרט זיך, צאַרישער) אָפיציר, וו..., קאָמאַנדאַנט ... און מיט דעם ראָטן-מיליטער א יונגער מענטש, א קאָמוניסט, וועלכער האָט ניט אין ... פון דערלייגן זיך און סטראַטעגיע און איז ... ניט באַקאַנט מיט דער אַרטיגער טאָפּאָגראַפיע; און אין דער צייט ווען די באַנדיטן וויסן יעדער גאַס, יעדער ביימל און וואַלד, וואָס דאָס ראָטן-מיליטער ניט אַפילו די ריכטונג, פון וועלכער

די באנדיטן ליגן אין, פאר דעריבער איז ניט וואונדער וואס דאס ראטן-אלוטעריע, ליאקוונט
צעלאזן די באנדעס איינמאל פאר אלע מאל. און וועט שטעכן נאך מאל אויף „תחית המתים"
און טוט איינדרוק: אז די צווייטע האלבן, אפירט אראפ פון וועג אויטאר צייגן א ד...

ה. שטעטל אין סטארא-סיניאווע, סטארא-סיניאווער

היימלאזע אין כמעלניק

דעם 21 יוני 1919 אוונט צו האבן מיך און סטארא-סיניאווע (25 ווערסט פון
כמעלניק) ארויסגעריסן 4 רייטער פון שטעטלס באנדיטן און גענומען אזוי צו גלייך גיין
40 טויזנט רובל. נאכמיטאג האט מען מיך ביי איי אויסגעפירט ביז מארגן. דעם 23 יוני
האט מיך און שטאט ארויסגעריסן שטעטל, און ס'האט מיך אנגעריבן א שחיטה, א פאגראם פון
דעם אידישן האב און גוטס (ניט אמאל ריבניי פארברענט: מ'האט אלץ שווערן צעהאקט דעם
זעגל, טישן, בענק, ברעטן א.ד.ג.), און ס'רייסן גלייך געפאלן 21 קרבנות. די אידישע באפעל-
קערונג איז מיך צעלאפן אין פעלד ארום, און א 3000 יאן האבן מיך געלאפט צו כמעלניק, וואס
כמעלניקער ציוניסטישער שטאט-קאמיטעט האט מיך ווען דעם דערוואוסט און געמאכט א ראש אין
שטאט. די ארטיגע גוים האבן ארויסגעשיקט פורן אויף צונעמען די היימלאזע און ברענגען זיי
צו פירן אין כמעלניק. ס'איינער אנגעקומען ביי 3000 מאן. די ציוניסטן האבן זיי פונאנדערגעשטעלט איבער
דירות, ביי די אידן, און יעדער אידישער משפחה האט ביי זיך געהאט איינעם אדער עטלעכע היימלאזע.
אין ציוניסטישן קלוב איז איינגעריכט געווארן א פארזארגונגס-פונקט, וואו מ'האט באזארגט די היימלאזע
מיט עסן. דער ציוניסטישער שטאט-קאמיטעט איז צוגעשטאנען אויך צו „פועלי ציון" - „צעירי ציון" און א גרינדונג
(דעם נאמען האב איך פארגעסן), און ס'איז געווארן א צוזאמענגעשטעלט דעלעגאציע. דער קאמיטעט
האט באשלאסן צו נעמען ערשט אויף צו ראטעווען די סטארא-סיניאווער אידישע היימלאזע פון
שטעטלס באנדעס און אויך אויסצושיידן. דעם ארויסריסן מיך פון די באנדיטן אין כמעלניק. און
כמעלניק זייענדיק ביז 1000 מאן געווארנט באלדיגסטן, נאר כ'איז לאלוטן קיין געווארן ניטא. דאס
ביסל געווער האט מען צונויפגעזאמלט. ס'איז דעריבער באשלאסן געווארן איינצוארדענען באראטונג
און פראפאגאנדע פארן. מ'האט באשלאסן און פראבירט צו שיקן א דעלעגאציע נאך געווער
די קאמוניסטן האבן געפאדערט אולטימאטום, אזוי שיקן נאר פון צווייטע מענשן. די ציוניסטן
האבן אויף דעם ניט געוואלט איינגיין, און סוף כל סוף איז אויסגעקליבן געווארן א דעלעגאציע
פון 4 מענשן: 2 ציוניסטן (איך אויך פון די ציוניסטן), 1 קאמוניסט, און איינער א געוועזענער
אפיציר, א ס. ר. ספעציאליסט, און געווער-פראגן א.ד.ג. און מענטשן האבן מיך שוין האבן ניט
געגלייבט, ווייל די ליטווינער מלוכה (א רוס-ארמייאישע טייל איז ארויס צו די באנדיטן) האט איינע
געדונגען אלס געשפיל, איז באשלאסן געווארן צו פארן אין שארגאראד, און שטאב פון דער
ערשטער רויטער ארמיי און דערלאנגען מיך דעם וואונדער פון דער ארמיי געווער פאר כמעלניק
צעלעסטשישע. אדער ער זאל שיקן א ראטן-טייל, פאר וואלן ער קאווערט, אז ער וועט מיך פון

29788 9

ניט אויף באלאנאוואס שטייגער, אדער ווי ס'האט זיך געפירט דער 14-טער ראטן-פאלק. אין
פ.ס.סיניאווא און נ.קאנסטאנטינאוו.

אונטערשטרייכן איז צו באווייזן פאר דער פסיכאלאגיע פון די [illegible] און דער
אידישער באפעלקערונג און פאגראם-געזינדל בכלל: א'רייסט זיך אלץ צו פארן און ארץ ישראל.
ס'האבן זיך עפעס פארשפרייט קלאנגען, אז אין אסטראפאל האט זיך בלויז באוויזן א בא-
פאלמעכטיקטער פון אגענט ציוניסטישן ראיאן קאמיטעט, וועלכער „פארשרייבט אויף ארץ
ישראל" פאר 200-100 רובל א מענטש. די ארעמע שטעטלעך האבן זיך צונויפגעקליבן און געשיקט
גאנצע דעפוטאציעס אין אסטראפאל, כדי צו דערוויסן זיך וועגן דעם פארן אין א"י. פאר-
שטייט זיך, אז די גאנצע מעשה איז להבא. און די לעצטע געלויבטע אידן האבן זיך שטארק
אפגענארט און ענטוישט אין- דער גאנצער זאך.

ג. אונטער האנדלונגען מיט שטשארס'ן און פאדוואיסקין.

צוליב די באנדיטישע אנפאלן אין באלאנער געגנט איז פון באלאנען לויט דעם 25-טן
יוני געשיקט געווארן א דעלעגאציע אין באַרדיטשעוו, אין שטאב פון דער ערשטער רויטער ארמיי,
כדי צו בעטן געווער פאר באלאנער זעלבסטשוץ אדער וויסן, אז סע זאל געשיקט ווערן א ראטן
-מיליטער-אפטיילונג, פאר וועלכער דער שטאב זאל ערווערט, אז מ'וועט ניט טעראריזירן די באפעלקע-
רונג. אין באַרדיטשעוו זיינען מיר אריין אין שטאב פון ערשטער ארמיי (קאמאנדיר שטשארס), און
מ'האט אונדז אריינגעפירט אין רעוואלוציאנערן קריגס-ראט, און קאמיטעט פון קאמאנדיר פון דער ארמיי
(קאמאנדארם) שטשארס. איך האב גענומען דערציילן וועגן דער לאגע, וועגן דער אקטיוויטעט פון
דעם ראטן-מיליטער, וועלכע איז ניט בעסער פון די באנדיטן, און פארנעמט זיך צוגלייך מיט די באנדיטן
מיט רויבערייען און טעראריזירן די פרידלעכע באפעלקערונג. דערווייל איז אריינגעקומען איינער מיט א
שפיציקער בערדל און א האלב פון [illegible], וועלכער האט זיך צוגעזעצט צום טיש און צוגעהערט זיך
צו אונזער באריכט. איך האב ניט געוואוסט ווער דאס איז און האב פארגעזעצט מיין אויסטיילונג, ברענ-
גענדיק א רייע קאנקרעטע ביישפילן. דער מענטש אין [illegible] איז געווען, ווי איך, זייער אויפגעבראכט
דערפון, און איך, באמערקנדיק עס, האב נאך אפט גענומען צו באשולדיקן די קאמאנדירן און
פארברעכערישע אונטעטיקייט און אויסגעלאסנקייט. איך האב געפאדערט מען זאל ארויסגעבן דער
באלאנער באפעלקערונג געווער אדער שיקן אהין א זיכערע מיליטער-טייל. דער אומבאקאנטער
האט זיך געווענדעט צו שטשארס'ן און געזאגט: „שיקט מיט אונדז דירעקט דעם ראט, אז מען זאל
ארויסשיקן א מיליטער-אפטיילונג קיין באלאן און סטארא-סיניאווא." איך האב זיך ענטשולדיקט,
וואס איך איש זיך אריין אין די קריגס-ענינים און געזאגט, אז „איך ווייס ניט מיט וועמען איך
האב דעם כבוד צו רעדן, נאר איר באווייזט, אז בעסער איז צו געבן דער באפעלקערונג געווער,
איידער שיקן א מיליטער-אפטיילונג, וועלכע פירט ניט אירע הויכע אויפגאבן און זאל
נאר אונטערגראבן דעם אויטאריטעט פון דער ראטן-מאכט ביי דער באפעלקערונג!"- „מיט אייך רעדט

דער „מאָטאָר פֿאַר קריגס-פֿײַנט (טאָרפּעדאָן) פּאָדוואָיסקי, די אַלטע-טאָן ליגן אויך אַלע אין אַמעריקע".

איך האָב אָבער דאָך געזען געווער. דאָן האָט שטאַבס געפֿאָדערט צו אימוש. באַ-פֿאַלקערונג מאָל געבן 100 פּראָווינציע רוטע אַראַוואָ, וואָס ער געגעבן בלויז 100 ביקסן (וויכטיקע). אויך זײַנען אויף דעם נישט אײַנגעזאַמלט, און נאָכדעם האָט מען דאָך אַרויסגעגעבן 100 ביקסן. אַזוי געלינט אין כאָלעניק אַ אויסער-אַפּטיילונג, וועלכע האָט זיך גערופֿן "ליטווינאָוו", געשאַפֿן דאָרט אַ גרופּע צווישן אין אומגעגנט.

דעם 14-טן יולי איז צו כאָלעניק געקומען אַ גרופּע פֿון אַ מאַן 800 און געפֿאָדערט בײַ דער אַלפּענשטאַב, אַז מאָל אַ אַרויסגעבן דאָס געווער. אַזוי וויל דעם גלײַך אויסגעגעבן און ווייניק, פֿון וואָנען סטיר אַרויסגעבראַכט געווען אין אַפּטיילונג. די באַנדיטן האָבן אַוועקגערופֿן אין שטאָט אַריין, בלויז אויף אָפּצונעמען דאָס געווער, און אַזוי אָנגעהויבן אויף די ליגן פֿון די צײַט זײַנען (פֿון ווילנע איז אָנגעקומען די אַרויסגעבראַכט אויסער-אַפּטיילונג). אַ האַלבע באַנדיטן (העכער 400 מאַן) זײַנען געהרגעט געוואָרן, און די איבעריקע זײַנען אַוועק צעלאָפֿן.

IV. <u>די ראָטן-אַרמײ אין כאָלעניק</u> (דערגאַנצונג)

דעם 16-טן יולי איז אין כאָלעניק אָנגעקומען די לעטישעווער אַפּטיילונג פֿון ראָטן אַלטער אין דערפֿאַר, וועלכער איז אָפּגעטראָטן פֿון פּראָסקוראָווער ראַיאָן, גראַד פֿון וועלכער איז געשטאַנען אַרעלאַוו, און די אויסערדערנטלעכע קאָמיסאַר פֿון באַראַנאָוו, אַזשיבאָוויטש, לעטיטשעוו און אַנדערע שטעט פֿון געגנט. די אַפּטיילונג איז באַשטאַנען פֿון אוקראַינער, וועלכע האָבן זיך פֿײַנדלעך באַצויגן צו די ייִדן, און אַפֿילו צו די ייִדן פֿון דער אַרמײ-אַפּטיילונג, וואָס האָט זיך אָנגעשלאָסן צוזאַמען מיט זיי.

אַרעלאַוו האָט גלײַך אַרויסגעלאָזט אויף דער אויבערשטער באַפֿעלונג אַ קאָנטריבוציע פֿון 210 טויזנט רובל און האָט געפֿאָדערט, אַז אין 15 מינוט-צײַט (צווישן זיי-די אַרעסטירטע גבירים - באַרענשטיין, מאַרגאָן, ראַבין, גראָסבאַרג, טאַראָנאָווסקי און אין ערשטער פֿון אַ מאָנטאַג-טאָרגן) אַנשטאָט זײַן בעל-הבית.

אַ דעלעגאַציע פֿון פּרעזידיום פֿון פּראָפֿעסיאָנעלן פֿאַראײן איז געגאַנגען צו אַרעלאַוון מיט אַ השתּדלות ער זאָל באַפֿרײַען דעם אַרבעטער, וועלכן אַזוי אַרעסטירט אַנשטאָט זײַן בעל-הבית. און אויך אָנגעוויזן, אַז דאָס שטעטל האָט שוין צוויי מאָל קאָנטריבוציע באַצאָלט און קען דערפֿאַר נישט אַרויסגעבן מער ווי 200 טויזנט רובל פֿון דאָס נײַ. (אין דער דעלעגאַציע זײַנען אַרײַן - דער פּרעזידענט פֿון פֿאַראײן, באַרול - אַ איד, טאָווינסקי - אַ קריסט, און נאָך עטלעכע אַנדערע). אַרעלאַוו האָט זיי אָבער גראָב אָפּגעוואָרפֿן, אַרויסגעטריבן און געדראָט מיט רעפּרעסיעס, אַלס פּאַרטיי-בירגער פֿון דער בורזשואַזיע.

דעמאָלט טאָג האָט ער אויך אַרויסגעגעבן אַ באַפֿעל וועגן דעזאַפֿיצירן וואָס אין איז אומגעקומען אין ווילנע. אויסערדערנטלעך אַלס אַמאָל-אַמאָל. זײַן אַדרעסאַט לאַפֿן. (דער דאָזיקער

29789

-לאָפֿן איז געווען אין כאָלעניק פֿאַר שטעטל'ס אָנפֿאַל און אַנהייב אַזאַ אין איז אַנטלאָפֿן פֿרײַ די דרשה קלאַנגען, אַז שטעטל דערנעענטערט זיך. די סאָלדאַטן זײַנען אַרומגעגאַנגען זיכער בײַ וועג און האָבן דורכן געדרונגען אַזוי הויזן לעבן, אויסגעהויבן פּראָוויאַנט.

פֿון די געגנטן זײַנען געקומען צו לויפֿן פּויערן און דערציילט אַז וואָס שטעטל געפֿינט זיך. סטיר גענוג געווען צו שיקן אַ קליינע אַפּטיילונג אויף צו כאַפּן אים, נאָר מען האָט נישט אונטער-נעמען קיין שום מיטלען אויף צו ליקווידירן די באַנדע.

דעם 19 יוני, ווען דער 3-טאָגיקער טערמין פֿון אַרויסטראָגן די קאָנטריבוציע איז דערגאַנגען און די קאָנטריבוציע איז נישט אַרויסגעטראָגן געוואָרן, האָט מען געשטעלט, אַז, אויב ביז מאָרגן און דער פֿריה וועט די קאָנטריבוציע נישט אַרויסגעטראָגן ווערן אָנגעזאָגן, וועט ער שיסן 2 ערבות-לײַט. דעם 20-טן אין דערפֿריה איז די קאָנטריבוציע נישט אַרויסגעטראָגן געוואָרן אָנגעזאָגן, און שוין האָט געהויבן נעמען אויפֿן פֿון די ערבות-לײַט (צווישן פּאַוויל גערעבן, אויך נישט) און צושטעלן אים צום וואַנט. אַזוי אים צוגעשטעלט אויפֿן פּנים צום וואַנט, אויסגעשלאָגן און דער לויפֿן און אַוועקגעפֿירט און אַ יאָמער. אין שטאָט האָט מען אָבער געמיינט, אַז אַזוי איז געהרגעט, האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ פּאַניק - און צום 22-טן איז געוואָרן די גאַנצע סומע.

דעם 23-טן איז אָנגעקומען אַרעלאַוו פֿון ווילנע, און די נאַכט איז זײַן אַפּטיילונג אַרויס פֿון כאָלעניק, איבערלאָזנדיק דאָס שטעטל אַ הפֿקר. אַ שום אויסטערלישער ראַפּט. אַזוי ווי שטעטל'ס באַנדע האָבן זיך אַרומגעדרייט אין געגנט, האָט די איבעריקע יוגנט גלײַך געשאַפֿן אַ זעלבסט-שוץ באַוואָ-פֿענונג, וועלכע האָט געהאַט בלויז אַ 20 ביקסן. אַזוי האָט אויסגעלייזט אַ דעלעגאַציע צו דער אויסער אַרמײ אין באַרדיטשעוו, און וועלכער איז פֿון אַרויס, און איז פֿון אומגעקומען פֿון כאָלעניק.

Из матеріалов Редакціи 317

Поступило в VII.-19 г.

N 103

Доставил

И. Гуменер

Список 109 убитых в Литинѣ

29790

אלה שמות הנהרגים שנרצחו על ידי רוצחי אדם

בני בליעל בימי הפרעות יד טו לחודש אייר תרעט

בעיר ליטין, 15-17 לחודש אפריל 1919

1. נעמי בת גדליה פאניטש - 20 יאר ([illegible])
2. גיטל פאניטש אשת גדליה - 54 "
3. רבקה בת גדליה פאניטש - 18 "
4. רחל פאסטאווסקי - 13-12 "
5. רבקה אייביר - 35 "
6. פייגע אדלער (גליאנאוויץ) - 33 -
7. מלכה שור בת אליה (נהרגה בגליאנאוויץ)
8. אשת מאיר אדלער - 18 יאר (נהרגה באיוויטש)
9. חיה בת שאול אלציס - 75 (געהרגעט אין דאגאדאלע)
10. רחל (אלין פון איוויטש) - 75 יאר (געהרגעט אין דאגאדאלע)
11. רבקה בת פסח ראכיר - 20 יאר
12. שרה-לאה אשת פסח ראכיר - 50 "
13. דבורה בת פנחס בראווסקי - 15 "
14. שלמה בן אפרים קליאנסקי - 20 "
15. פסח בן שלום צוקער - 20 "
16. יצחק בן משה טרכליר - 32 "
17. מרדכי בן חיים טרכליר - 18 "
18. אריה בן משה יוסיפאוויטש - 22 " (סטודענט)
19. אברהם-בער גרינבוים (פון אולאנאוו)
20. אביל בן אלי בישאוו - 20 יאר
21. יעקב בן יצחק באראש - 20 "
22. בנימין " " - 21 "
23. אהרן בן מרדכי זילבערט - 45 "
24. דוב בן אהרן בראווערמאן - 18 "
25. שלמה בן ניסן ליבער - 20 " (געהרגעט אויפן פאסט)
26. יצחק בן אהרן-יהודה גוטמאן - 22 יאר
27. פייטל האבער (געארבעט אין ראט) - 23 "
28. ישראל בן אברהם ווינשטיין - 20 " (געהרגעט אויפן פאסט)
29. אלי בן יצחק זילבערט - 35 "
30. אברהם בן גבריאל קאיאר פון ווניצא
31. יעקב בן ניסן זאיאר פון ווניצע
32. ניסן בן שניאור אפרין " "
33. מרדכי בן אברהם ברוך גלושטאן פון כינאווע
34. יעקב בן דוד סאליאר פון באגלין
35. יצחק בן זאב בראצקי - 55 יאר
36. ברוך בן יצחק רובינשטיין - 46 "
37. מאיר בן יוסף קריס - 55 "
38. יוסף אינגערליב - 40 "
39. ילד שלו
40. אברהם פינאלעס - 30 "
41. משה גראיצער - 50 "
42. ישראל מענדל ליטינסקי - 77 "
43. אשר בן שמואל פוליצער - 40 "
44. נח שמאליוו - 70 "
45. יעקב בן גדליה אקסלראד - 25 "
46. יוסף בן פסח פוראן - 40 "
47. יוסף לערנער - 70 " (געהרגעט אין דאגאדאלע)
48. פנחס בן יצחק יאנאוויטש - 22 "
49. לוי בן יוסף ליפשיץ
50. רפאל בן ישעיה צבינירקוס - 30 יאר
51. יעקב בן ראובן גרינבערג - 20 "
52. אלכסנדר באביטש - 23 "
53. זאב טערעברינסקי (געוועזענער [illegible])
54. שלום פוקס פון גליאנאוויץ (געהרגעט אין דארף)
55. אנק פוקס (געהרגעט אין גליאנאוויץ)
56. מאיר אדלער (געהרגעט אין איוויטש)
57. יהושע טוסיק - 65 יאר (ווען מען האט געהרגעט טוסיק, האט מען אים געזאגט: „Це тобі за сірники, це тобі за газ.") ([illegible])
58. יצחק בן דוד אקרמאן - 65 יאר

59. אברהם שלמה בן משה חיים ליפשיץ – 58 יאר
60. אליעזר דוב בן גמליאל גליקמאן – 55-60 "
61. ישראל אנגלס – 40 "
62. מרדכי בן נפתלי הערץ טויבמאן – 55 "
63. ישראל ליכטמאן – 75 "
64. בנימין כהן – 62 "
65. מתתיהו בן זאב פערמאן – 60 "
66. יצחק בן יעקב יאנאוויטש – 65 "
67. יעקב רויך – 75 "
68. דוב ווינשטיין – 60 "
69. ישעיהו צבי נירגיס – 60 "
70. יחיאל מאנדעל – 65 "
71. דוב גארבשטיין – 70 "
72. יעקב בן חיים חנה אייפע – 36 "
73. ישראל אשקיט (געהרגעט אליין) – 65 "
74. מאיר בן בנימין } געהרגעט אין
75. בנו שמואל } קילמאנאוויץ
76. לב אשקיט (געשטארבן פון וואונדן)
77. ברוך מדליס – 33 יאר (ער איז געווען אין דעמאביליזאציע.
וואס האט געבראכט שלום מאכן מיט די באלשעוויקעס.
איז ער צו דיינען צוגעשיקט צו דער ראטן-מאכט
אן א ווייטע פאן, דאס זאן איך דערשאסן.
78. דבורה בת ישראל ליפשיץ – 58 יאר
79. אשת ישראל מענדעל ליטווינצקי – 60 "
80. יוסף מאראשילאוויץ
81. לוי יתום (געהרגעט אין באגאדאנע)
82. מרים בת אשת שמחה אקיוומאן – 25 יאר
83. חיה-ינטה אשת שמחה אקיוומאן – 55 "
84. דינה אשת ישראל ליכטמאן – 75 "
85. פרומה אשת גדליה אקסלראד
86. פסיה אשת מתתיהו פערמאן – 60 "
87. אסתר פיינמאן
88. רחל בת ישראל פאנט – 20 "

89. חנה אשת יצחק יאנאוויטש – 65 יאר
90. צפה בת יצחק יאנאוויטש – 25 "
91. רבקה אשת הרב ראבין
92. נכבה בת יוסף אינגערליב
93. ראזי בת סנדר אווערבוך – 17 יאר
94. לאה בת סנדר אווערבוך – 16 "
95. מינדל בת אשר בליזיר – 18 "
96. מטיה רבקין (פרי פון פאוועל ראבקין) – 22 "

ליטינער וואס זיינען געהרגעט און באגראבן אין אנדערע ערטער:

97. ברוך מדליס } געהרגעט אין
98. אפרים בן ברוך מדליס } זינאוואל (דונאיעוויץ?)
99. לוי בן ברוך מדליס } שבת ב. להבשטיין
100. פרומה גליקמאן } געהרגעט אין מיכאן-טראפאל, ב...
101. בנה } גראבן פון ביגלים, וואו-ווייס מען ניט
102. אברהם בן נח ראזענבערג – 30 יאר (געהרגעט אין באלאניע זיינע וואגזאל)

געהרגעט אין דארף אייטשע, פארנדוג אין באלטיץ. 12 טעג אין חבר סוין, באגראבן אין ליטין:

103. צבי קליינמאן – 30 יאר
104. משה זאב בן יוסף לייבוש – 25 יאר
105. גדליה בן משה שור – 30 "
106. בן מרדכי שוואנצאס – 25 "
107. שלמה בן דוב ארטאווסקי

ליטינער געהרגעט אין קליטישער, באגראבן אין באלטין:

108. נחום בן שלום קרעמער
109. לאה בת לוי אקסלראד (געשטארבן פון וואונדן)

פארשריבן
אלי גוסמאנער

Среди убитых в Литине 30 июня во время 40 минутнаго пребывания в городе:

Берл Кан. . . . . 35 лет

Сура Ткач . . . . 60 "

Хася Ткач . . . . 35 "

Лея Рубинштейн. . . . . 25 "

Идель Лайнер. . . . . 20 "

Гайзман

29791

40 домов разграблено.

[illegible]

И. [illegible]

Из матер. Кр. Креста

Ц.А.
К.2

29792

№367

Х М Е Л Ь Н И К /Под.губ./

Первая половина Июня.

Показания В.Рабера, запис.28/VII.1919 г.

М.Хмельник, Литинскаго уезда. В пятницу 5-6 недель тому назад в районе Хмельника оперировала банда Шепеля. Взяли контрибуцию 400,000 рублей, много профианта, 200 пар сапог, 9 убитых.

פון די מאטעריאלן, וועלכע זײנען
אנגעקומען דורך Joint

באקומען אין רעדאקציע
אין סעפטעמבער 1922, בערלין.

29793

כ מ ע ל נ י ק, פאד. גוב. ליטינער קר.

נאך דער שחיטה אין ליטין, דעם 13-טן מאי, האט זיך שפּעלס באנדע מיט דער הילף פון די פּויערים געלאזט גײן אויף חיניצע. נאר פאר דער שטאט האבן די ײדן אבנאײנעם מיט די באלשעװיקעס זײ באַ־שאטן. פון זײ איז געפאלן 600 מענשן. דעמאלט איז שפּעל אלײן מיט אן אטריאד אװעק קײן כ מ ע ל נ י ק און האט ארײנגעשיקט א בריעף, אין װעלכן ער האט געפאדערט מ'זאל אים אפגעבן די שטאט אהן א שלאכט. האבן די ײדן זיך אנגעגרײט העק און זאסטופעס און האבן געװאלט ז י ך ש ל א ג ן כדי אים ניט ארײנצולאזן אין שטאט. נאר זײנע אנהענגער האבן פארשפרײט קלאנגן, אז ער געפינט זיך אונטער דער שטאט מיט 4000 מאן, און טאמער װעט מען מיט גװלד אים ניט ארײנלאזן אין שטאט, װעט ער מאכן אתל פון דער שטאט. די ײדן זײנען געװען געצװאונגן צו ער־פילען די פאדערונג. די ײדן האבן זיך שרעקליך אפגענארט, ער איז ארײנגעקומען מיט 30 באװאפענטע קאזאקן־רײטער אויף פערד. באך זײ האט זיך געצויגן א מחנה פון 300-400 גוים־שקצים און שקצית, מיט קאשעקעס אויף די פלײצעס. בײטאג, א פנים לויטן באפעל פון שפּעלן, פלעג זײן שטיל. באנאכט אבער האבן די שײגעצים אנגעהויבן ראבירן די הײזער און געשלאגן די ײדן מיט באװקעס. אזוי האט געדויערט עטליכע טעג. דער פארשטײער פון דער ײדישער באפעלקערונג, מ ר ד כ י פ ע ר ע ל מ ו ט ע ר, איז ניט געפעלן געװארן דער קאמאנדע: ער איז געװען דער פאר־זיצער פון דער שטאט־דומע, און דאס האט זײ פארדראסן. זײ האבן זיך באראטן צו מען זאל אים הרגענען. 4 פון זײ האבן זיך ארויסגעזאגט, אז מ'זאל אים ניט הרגענען, און 5 זײנען געװען דערפאר. זײ האבן באשטימט מענשן, װעלכע זאלן אים נאכשפּירן. זײ האבן אים געטראפן אין גאס און האבן אים באזוכט, בארויבט דאס געלט און אראפגעשלעפט די שטיװעל, פון די פיס. דערנאך האט אים שפּעל באגעגענט און באַרוהיגט, זאגענדיג, אז ער מעג נעכטיגן אין דער הײם. באנאכט איז צו אים גע־קומען דער קאראױל, װעלכער איז געשיקט געװארן פון שפּעלן. זײ האבן מיט אים פרײנדליך געשמועסט און געבעטן ער זאל זײ געבן אײנגעמאכטס. װען ער האט זיך אנגעבויגן דאס צו דערלאנגן, האבן זײ אים דערשאסן.

29794

אין דער זעלבער נאכט האבן זײ דערהרגעט בת הרב משה סלאבאדינסקי און אויך געראבירט הײזער. שעפעל האט אויך געפאדערט פון דער שטאט 400.000 רובל, װעלכע זײנען תיכף באצאלט געװארן. דערװײל האבן זײ דערהערט, אז עס דערנעהענט זיך צו דער שטאט א באלשעװיסטישער אטריאד, אראלאָװס, פון װיניצע, האבן זײ פארלאזט די שטאט.

לערך דעם 25-טן מאי איז ארײנגעקומען א באלשעװיסטישער אטריאד, װעלכער האט אויך געראבירט די שטאט. זײ האבן געכאפּט אײניגע באנדיטן און האבן זײ דערהרגעט. דער אטריאד איז געװען אײניגע טעג און איז אװעק קײן לעטיטשעװ, און כמעלניק איז געבליבן אהן קײן שום מאכט.

דערנאך איז מען געװארע געװארן, אז שעפעל זאמעלט צונויף א נײע באנדע אויף צו גײן אויף דער שטאט. אין שטאט איז געװארן א שרעקליכע פאניק, בפרט װען ס'איז געװאר/ געװארן, װאס ער האט געטאן אין די ארומיגע שטעט און דערפער. ס'איז באשלאסן געװארן אים ניט ארײנצולאזן אין שטאט ארײן. מ'האט זיך אנגעהויבן צוגרײטן צו דער פארטײדיגונג און זאמלען געװער. מ'האט צונויפגעקויפט בײ די פויערים א ביסל געװער. דעם 16-טן יוני אין דער פרי האט זיך פארשפרײט א קלאנג, אז שעפעל געפינט זיך אונטער דער שטאט. אלע ײדן זײנען זיך צונויפגעלאפן, װער מיט געװער, װער מיט העק, און געגרײט זיך צום קאמף. מ'האט געשאסן אין דער לופטן. דערהערנדיג, אז מ'שטעלט זיך אקעגן, איז שעפעל אנטלאפען מיט זײנע סאלדאטן אין דארף בערעזיאנע, 8 װיארסט פון כמעל-ניק. און דעם טאג איז אנגעקומען פון בארדעטשעװ מיטן אײזענבאן א באלשעװיסטישער אטריאד פון 300 מענשן מיט א בראניעװיק. זײ האבן צוריק אײנגעשטעלט די טעלעגראף און אײזענבאן-ליניע; זײ האבן פון קאנאנען עטליכע מאל באשאסן די װעלדער, אין װעלכע ס'האבן זיך געפו-נען די פאװסטאנצעס. ניט קוקענדיג דערויף האבן די ײדן זעלבסט אנגע-הויבן ארגאניזירן זעלבסט-שוץ און ארויסשיקן זײערע קאראװולן ארום דער שטאט.

און אײן פרי-מארגן איז שעפעל אנגעפאלן אויף דער שטאט פון 2 זײטן. ס'איז געװארן א שטארקע שיסערײ. מ'האט דורכגעשאסן די טירן און פענסטער פון דעם װאקזאל. די ײדן זײנען געלאפן העלפן דער טײל פון שטאט, װאו ס'זײנען געשטאנען די באלשעװיקעס, און דאס נעמליכע

29795

האבן געטאן די באלשעװיקעס.(?) ניט קוקענדיק דערויף, װאס די באלשע-
װיקעס זײנען געװען גרויסע טרוסן, האבן זיך די ײדן געשלאגן װי די לײבן
(?) און שעפעלן אין שטאט ניט ארײנגעלאזט. פון די ײדן איז געפאלן
אײנער; פון די פאװסטאנצעס זײנען געפאלן 10.

שפעטער מיט עטליכע טעג, אין אנפאנג יולי, זײנען געקומען צו-
לויפן אין שטאט ארײן 2 ײנגלאך פון דעם דארף קארילעװקע פון א צוג,
װעלכן שעפעל האט אפגעשטעלט. די ײדן פון דעם דארף האט ער דערהרגעט; ער
האט אראפגענומען פון דעם צוג 150 ײדן, מענער, פרויען און קינדער,
און האט געשיקט 2 מענשן פון זײ מיט א פאדערונג, אז מ'זאל אים אפגעבן
די שטאט, אויב ניט, װעט ער הרגענען די 150 מענשן. אן ענטפער דארף
געגעבן װערן אין משך פון 2-3 שעה. אין שטאט איז געװארן שרעקליך.
אונטערגעבן זיך אים האט מען מורא געהאט, מ'האט ניט געגלויבט, אז ער
װעט זיך פירן לײטיש. און חוץ דעם האט זיך אין שטאט געפונען דער
באלשעװיסטישער אטריאד און מ'װאלט געדארפט זיך מיט אים אויך שלאגן (?)
מ'האט שעפעלן גאר ניט געענטפערט. אין דער צײט װען זײ האבן געװארט
אויף אן ענטפער, האבן זײ אלע ײדן (בײ 150) ארײנגעפירט אין א װאלד ארײן, און
זײנע רוצחים מיט די דארפסגוים האבן די ײדן אויסגעטאן נאקעט און
באװײעט; מ'האט שרעקליך געשפאט פון זײ. פארנאכט איז אנגעלאפן א גע-
פאנצערטער צוג פון װיניצע און האט באשאסן דעם װאלד, האבן די באנ-
דיטן געכאפט 8-9 ײנגע לײט, זײ ערמארדעט און זײנען זיך צולאפען. די
איבערגעבליבענע ײדן זײנען נאקעטע באנאכט געלאפן אין שטאט ארײן.
שבת אין דער פרי האבן די גוים פון דעם דארף געבראכט אויף פורן די
הרוגים אין שטאט ארײן. און פון דעם טאג אן איז פארשטארקט געװארן דער
באשלוס שעפעלן אין שטאט ניט ארײנצולאזן. אין דער צײט איז שוין בײ
די ײדן אין די הענט געװען 4-5 הונדערט ביקסן, א חוץ רעװאלװערן אין
צאל פון א 200. עס האט ניט לאנג געדויערט, און שעפעל האט װידער
באפאלן די שטאט אין מיטן יולי. דער באלשעװיסטישער אײזענבאהן-אטריאד
האט מורא געהאט ארויסצוטרעטן, און די גאנצע שװערקײט איז געפאלן אויף
די ײדן. די באלשעװיקעס מיט דעם בראנעװיק זײנען אנטלאפן קײן בערדיטשעװ.
ניט קוקענדיק דערויף איז 12 אזײגער [illegible] בײטאג אפגעשטויסן געװארן
שעפעלס אנפאל און דערבײ זײנען גענומען געװארן געפאנגענע. די ײדן

האבן דערזעהן, אז ס'איז נישטא אויף װעמען צו פארלאזן זיך חוץ אויף זיך זעלבסט, און די שמירה פון דער שטאט איז געבליבן אינגאנצן נאר בײ די ײדן אין די הענט. די ארבעט פון דער זעלבסט-שוץ האט זיך פארשטארקט. מען האט ארויסגעלאזט א מודעה, אז אלע ײדן זאלן זיך פארזאמלען אין די שולן, כדי צו באשליסן, װאס פאר מיטלען אנצונעמען. אויף דער פארזאמלונג זײנען אויסגעװעהלט געװארן 3 מענשן, װעלכע זאלן שטײן אין שפיץ פון זעלבסט-שוץ. זײ האבן אנגעהויבן מאביליזירן די ײדישע באפעלקערונג. יעדער ײד פון 17-16 ביז 45 יאר איז מחויב צו זײן אין דער זעלבסט-שוץ. מ'האט אײנגעשיקט קײן בערדיטשעװ ברײנגען געװער, און די גרויסע שול איז געװען די קאזארמע. ס'איז צונויפגעזאמלט געװארן ביז טויזענט ביקסן און האנט-גראנאטן. די מאביליזירטע זײנען צוטײלט געװארן אויף װזװאדן, ראטעס, און בראש פון זײ זײנען געשטאנען קאמאנדירן. די דיסציפלין איז געװען א שטרענגע, און יעדער האט געמוזט קומען צו דער צײט אויף זײן פאסט, פון װעלכן ער איז באפרײט געװארן, נאר אז ער האט געבראכט א סװידעטעלסטװא פון א דאקטאר. יעדער װאס האט עובר געװען און איז ניט געקומען, האט באקומען שמיץ (?) אדער ארעסטירט געװארן אין א פינסטערן קעלער אויף עטליכע טעג. כדי צו באקומען די קאלאסאלע סומע געלט אויף דער זעלבסט-שוץ האט זיך געבילדעט א פינאנסיעלע קאמיסיע פון 9-8 מענשען, װעלכע האט ארויפגעלעגט א שטײער אויף יעדן מקטן ועד גדול, עטליכער װעדליג זײן שטאנד. יעדער װעלכער האט ניט ערפילט די דאזיגע פאדערונג, איז שטרענג באשטראפט געװארן. דאס אלעס איז געװען אפהענגיג פון די 3, װעלכע זײנען געשטאנען אין שפיץ פון דער זעלבסט-שוץ. און אזוי איז די מאכט פון דער זעלבסטשוץ געװארן שטארק. די רײען זײנען געװארן פארשטארקט מיט די הײמלאזע פון די קלײנע ארומיגע שטעטלאך. ספעציעלע פיקעס זײנען געמאכט געװארן פאר די, װעמען ס'האט אויסגעפעהלט ביקסן.

כמעט יעדן טאג פלעגט מען כאפן שעפעלס ראזװיעדשיקעס, און ס'האט זיך געפיהלט, אז ס'גרײט זיך א שטארקער אנגריף פון שעפעלן. די שטאט איז געװען אינגאנצען איזאליערט פון דער איבעריגער װעלט, מחמת די באנדע האט איבערגעריסן די טעלעגראפישע דראטן. אין דער צײט האבן די פאװסטאנצעס געמאכט אן ארגאניזירטן אנפאל אויף די ײדישע שטעט אנהויבענדיג פון װיניצע ביז נאך כמעלניק. זײ האבן פארכאפט די גאנצע אײזענבאהן-ליניע אין זײערע הענט און האבן געמאכט שרעקליכע פאגראמען אין פרילוקי,טובראװ,

29797

יאנאװ, פיקאװ, טאלניצע. די אלע שטעט זײנען נאהענט צו כמעלניק. ס'איז געװארן באװאוסט, אז זײ פירן גרויסע כחות אויף כמעלניק. ס'האבן זיך פאראײניגט פיר באנדעס אונטער דעם אנפיהרונג פון שעפעל, „סאראנטשא", װאלינעץ און בודזילע. זײ האבן באשטימט אנפאלן אויף דער שטאט מאנטאג, אנהויב יולי די ײדן האבן זיך שטארק געגרײט דערצו. אין דעם טאג זײנען אנגעקומען צו אונז אין שטאט 4 ראזװעדטשיקעס, װעלכע די ײדישע פאסטן האבן פארהאלטן. די ראזװעדטשיקעס האבן דערצײלט, אז ס'שטײט א באלשעװיס-טישער אטריאד פון רײטער און פוסגײער, װעלכע פירן 2 ארודיעס מיט 8 פולעמיאטן. אין שטאט האט מען זיך געשראקן, מײנענדיג, אז דאס זײנען װי שעפעלצעס. ס'האבן זיך פארזאמעלט אלע ײדישע רעזערװען אויף זײערע פאסטן אין דער צאל פון א 1200 מאן און האבן ערװארטעט דעם אטריאד. און װירקליך, 12 אזײגער בײטאג מאנטאג איז אנגעקומען דער באקאנטער באלשעװיסטישער אטריאד פון דעם רויבער סאראקין. זעענדיג די באװאפנטע ײדישע מאכט האבן זײ ערקלערט, אז זײ זײנען געקומען װי פרײנד, ניט װי פײנד. זײ האבן זיך צושטעלט אויף קװארטירעס. נאר מ'איז ניט געװען זי-כער אין זײערע הענט.

דעם זעלבן טאג, 2 אזײגער איז אריינגעקומען א פויער פון דעם דארף קירילאװקע מיט א בריעף פון די נאטשאלניקעס פון די באנדעס מיט א פאדערונג, אז מ'זאל זײ איבערגעבן די שטאט ביז 5 אזײגער, ובאם ניט װעלן זײ חרוב מאכן די גאנצע שטאט און װעלן נאר איבערלאזן א 5-יאריג קינד לזכרון. מיר האבן גערעכנט דאס פאר א שפאס און האבן דאס אין אכט ניט גענומען. די פאטסטאנצעס האבן דאס אבער געמײנט גאנץ ערנסט. 6 אזײגער האבן זיך דערהערט סיגנאל-אויסשיסן פון דער ײדישער אכראנע. אין שטאט איז געװארן װי K שטורם-װינט, ס'זײנען ארומגעלאפן מענטשן פאר-סאפעט, מיט ביקסן, פיקעס; די פאטסטאנצעס האבן זיך אריינגעריסן אין דער פארשטאט אויף דער סלאבאדקע, פון מזרח-זײט פון שטאט; זײ האבן דערמארדעט א פרוי. נאר ס'זײנען אנגעלאפן ײדישע פאדקרעפלעניעס און מען האט זײ צוריקגעטריבן דעמאלט האבן די באלשעװיקעס זײערע 2 ארודיעס מיט די פולעמיאטן אויך אנגעשטעלט אויף די פאטסטאנצעס, און דאס שיסערײ האט זיך פארשטארקט. ס'איז געװארן װי א גיהנם, און דער קאמאנדיר פון דער ײדישער דרוזשינע האט באפוילן מ'זאל איבעררײסן זײער צעפ. די זאך איז געװען זעהר שװער, װײל בײ די פאטסטאנצעס איז געװען גרויסע כחות,

29798

צו זײ זײנען צוגעשטאנען פויערים פון 30-20 דערפער, װײל שפעטל האט פארשפרײט א קלאנג, אז ײדן האבן זיך באװאפנט, כדי צונעמען בײ זײ די תבואה פון דעם נײעם יאר, און האט זײ אויך צוגעזאגט, אז ער װעט בײ די ײדן צונעמען דאס זאלץ, גאז און דאס געלט און װעט זײ אפגעבן. ס'האבן זיך פארזאמעלט בײ זײ 10 טויזענט מענשן, באװאפנטע מיט ביקסן און אויך מיט קאסעס. זײ זײנען אנגעפאלן פון אלע 4 זײטן פון דער שטאט, און נאך א שלאכט פון 6-5 שעה האט מען זיך דורכגעריסן דורך די באנדיטן און מ'איז זײ פארגאנגען דעם װעג. זײ האבן אפגעטראטן. ס'איז פון זײ געפאלן פיל קרבנות, בערך עטליכע מאות. מ'האט זײ נאכ-געיאגט 15 װיארסט, ביז אין א דארף אריין. מ'האט בײ זײ פארכאפט פיל טראפײען און געפאנגענע. פון די ײדן איז געפאלן אײנער.

נאך דער שלאכט האבן די ײדן גערעכנט, אז שפעטל װעט מער ניט װאגן אנצופאלן אויף דער שטאט. אבער ער האט ניט פארלאזט דעם געדאנק און האט באשלאסן צו נעמען די שטאט מיט ערמה, כאבאר און טעכניק. אין מיטן אװגוסט האט ער אונטערגעקויפט די רײטער-טײל פון די באלשעװיקעס, װעלכע האבן זיך געפונען אין שטאט; און דינסטאג, פארנאכט איז ער אנגעפאלן פון מזרח זײט און האט זיך א װארף געטאן אויף דער זײט, װאו ס'זײנען געװען די ארודיעס. 20 ײדן, װעלכע זײנען געשטאנען אויף דער זײט, האבן זיך געפונען אין א קריטישער לאגע, װײל די שפעטלצעס האבן באזעצט דעם בריק, דורך װעלכן ס'האבן געדארפט אנקומען די ײדישע פאדקרעפלעניעס; פון די 20 ײדן איז אײנער דערהרגעט געװארן און 3 שװער פארװאונדעט, נאר זײ האבן ניט פארלאזט זײער פאסטן, און עס האבן זיך ארויסגערופן 8 ײדישע פרײװיליגע, װעלכע זײנען פארגאנגען פון הינטן די פולעמיאטנע-פאזיציעס פון די שפעטלצעס און האבן געהרגעט די אנ-פירער, און דאס פײער פון די פולעמיאטן איז געשטילט געװארן. אין דער מינוט זײנען אריבערגעלאפן איבערן בריק עטליכע ײדישע ראטעס. זײ האבן אטאקירט די פולעמיאטנע פאזיציע און האבן פארכאפט די 3 פולעמיאט אין טאמע פײער פון דער מלחמה איז דורכגעלאפן דער קאמאנדיר און האט אויסגעשריען: „הורא, - דער נצחון בויגט זיך אויף אונזער זײט!" איבערצײגענדיג זיך, אז די באלשעװיקעס זײנען פאלש, איז באשלאסן געװארן איבערצונעמען די ארודיעס פון די הענט פון די באלשעװיקעס און דערשיסן

29799

די רויבער, די פאטסטאנצעס. מ'דארף באמערקן, אז די באלשעװיקעס זײנען געװען שכור. חאטש ס'האט זיך געהערט א שיסערײ פון מזרח, נאר די ײדיש רײטער-ראזװעדטשיקעס, װעלכע האבן געהאלטן די פארבינדונג צװישן די פארשײדענע טײלן, האבן מודיע געװען, אז דארטן איז א פאלשע דעמאנ-סטראציע פון דעם שונא. און די הויפט כחות זײנען געװען געװענדעט נאך קײן דרום-מערב-זײט. אין דעם דארף מאזאראװקע האבן עטליכע ײדישע ײנגלאך פארהאלטן א 200 פויערים, װעלכע זײנען געלעגןדארטן און געשאסן, - ביז ס'זײנען אנגעקומען די פולעמיאטן מיט א 2 ראטעס ײדישע רעזערװען. דער שלאכט האט געדויערט 8 מיט א האלבער שעה. די רוצחים האבן פארלארן דאס געװער און פיל מענשן. זײ זײנען קוים אנטלאפן. מ'האט זײ נאכגעיאגט א סך װיארסט. דאס שיסערײ האט זיך געהערט א 30 װיארסט ארום כמעלניק, און דעמאלט האט זיך שעפעל איבערצײגט, אז ער װעט גאר ניט מאכן.

אזוי האבן ײדן פארטײדיגט די שטאט, ביז ס'זײנען אנגעקומען רעגולערע טײלן פון די גאליציאנער. זײ האבן ארײנגעשיקט אין שטאט ארײן ראזװעדטשיקעס, װעלכע די ײדן האבן זײ צוגענומען בפנים יפות די גאליציאנער האבן זיך זעהר געװאונדערט, זעענדיג, אז די קלויסטערס זײנען ניט פארברענט דורך ײדן, און די גלחים האט גאר ניט געשאדט, װי מ'האט זײ דערצײלט. די ײדן האבן זײ געגעבן צו פארשטײן, אז זײ האבן זיך נאר געשלאגן א-קעגן א באנדע בכדי מציל זײן זײער לעבן און כבוד. בײ דעם ארײנטריט פון די גאליציאנער האבן די שעפעלפעס אנגע-הויבן ראבירן, נאר מ'האט זײ ניט געלאזט. זײ איז געלונגן דערהרגנען 4 ײדן, נאכדעם איז געװארן שטיל. די זעלבע שעפעלצעס זײנען געװארן דערנאך די מנהיגים פון שטאט, נאר זײ האבן די שטאט ניט געטשעפעט.

א באמערקונג: בײ דעם לעצטן אנפאל איז שעפעל מיט זײנע רײטער אנטלאפן קײן קאנסטאנטין-חדש און האט דארט געפאדערט א קאנטריבוציע פון עטליכע און צװאנציג טויזענט רובל און 2 פוד גאז. ער האט אונטע געצונדן די קלויזן און האט געשריגן: „באט איך כמעלניק!" ער האט געגנ מען 30 ײנגע לײט און האט זײ געטריבן צום טײך און האט זײ ארײנגעטרײ ין א בלאטע. דארט האט ער זײ געהײסן טאנצן, ראנגלען זיך און זיך באדן. דערנאך האט מען זײ ערמארדעט. אײנער פון זײ איז געבליבן לעבן.

פון די אסטדיאלן, װעלכע זײנען אנגעקומען דורך Joint

באקומען אין רעדאקציע אין סעפטעמבער 1922, בערלין.

29800

כ מ ע ל נ י ק , פאד. גוב. ליטינער קר.

עס דערצעהלן די פארשטעהער פון כמעלניק, - דער ראבינער ב י ל יק און געהילפס-פארזיצענדער פון דער קהלה צבי ש ט ע ר נ ג א ס. זײ דערצעהלן פאלגענדעס:

אין זײער געגענד האבן אפערירט שעפעל און סאראנטשא מיט זײערע באנדעס. אין דעם גאנצן געגענד איז געװען זעהר אונרוהיג, װײל מ׳האט געהערט, װאס די באנדעס טוען אפ און אלע ײדישע שטעט און שטעטלאך. מען האט זיך אויך דערװאוסט, אז עס איז פארגעקומען א פארזאמלונג אין א װאלד בײ ליטין, װאו עס האבן גענומען אן אנטײל שעפעל און פויערים פון צװײ דעפער סאסני און באגרינאװקע. אויף דער פארזאמלונג האט מען באטראכט די פראגע, װאס מען זאל טאן מיט די ײדן, אז מען װעט פארנעמען דאס שטעטל. די מײנונגען האבן זיך צוטײלט. שעפעל מיט די סאסנער פויערים זײנען געװען דערפאר, אז מען זאל הרגענען אלע ײדן, און די באגרינאװקער זײנען געװען דערקעגן. אנגענומען איז געװארן, װי שעפעל האט געװאלט (א קאפיע פון דעם פראטאקאל פון דער זיצונג געפינט זיך אין כמעלניק). און װירקליך קומענדיג קײן לימין דעם 3-טן מאי האבן זײ אין ליטין געמאכט א גרויסע שחיטה. דאס האבן געטאן שעפעל מיט זײן באנדע.

דעם 17-טן מאי איז ארויסגעגאנגען א צוג פון כמעלניק קײן קאלי-נאװקי. מען האט אים אפגעשטעלט און געהרגעט 38 ײדן. אויף דעם 2-טן טאג איז ארײנגעקומען א דעלעגאציע פון שעפעלן מיט א בריעף אין װעלכן ער האט געשריבן, אז אויב מען װעט זײ גוט באגעגענען, װעט ער דער שטאט גאר ניט טאן. נאר ארײנקומענדיג אין שטאט ארײן האבן זײ געפאדערט 400.000 רובל און 200 פאר שטיװעל. דאס האט מען געמוזט ערפילן. הרגענענדיג 2 ײדן זײנען זײ אװעקגעגאנגען, זעהענדיג, אז זײער לעבן שטעהט אין א געפאהר פון די פאװסטאנצעס האבן די כמעלניקער ײדן גע-גרינדעט א זעלבסט-שוץ. מען איז זיך צונויפגעקומען אויף א מיטינג אין שול, און נאך דעם װי אײניגע רעדנער האבן אנגעװיזן, אז סײ װי װעט מען אויסקוילען אלעמען, איז שוין גלײכער צו שטארבן װי העלדן, - איז רנגענומען געװארן א החלטה, אז עס װערט מאביליזירט דאס גאנצע ײדישע באפעלקערונג פון 15 ביז 50 יאר, װעלכע זײנען מחויב ביז דעם לעצטן

טראפין בלוט פארשײדיגן דאס ײדישע לעבן און דעם ײדישן כבוד. מען האט ארויסגענומען די ספרי-תורות און אלע פארזאמעלטע האבן געשװארן, אז זײ זײנען מחויב אויסצופילן אלעס, װאס עס װעלן באפעהלען די, װאס װעלן שטעהן אין שפיץ פון דער שול. מען האט תיכף אויסגעװעהלט עטליכע קא-מיטיעס: שטא א שטאב, א פרעזידיום, א באהרונגס-קאמיטע, א פינאנסיעלע. דעם צװײטן טאג האט מען איבערגעשריבן די גאנצע ײדישע באפעלקערונג און דאס שטעטל איז פארװאנדעלט געװארן אין א קריגס-לאגער. שטענדיג זײנען ארומגעגאנגען 120 מענשן ארום דער שטאט. אין חדש יולי איז פארגעקומען 2 אנגריפן פון שטעלס באנדעס, װעלכע זײנען אפגעשלאגן געװארן.

דעם 14-טן יולי איז אנגעקומען א בריעף פון װאלינעצן, אין װעלכן ער האט פארגעלעגט, אז מען זאל אים ארײנלאזן אין שטאט ארײן (דער בריעף געפינט זיך אין כמעלניק). אויף דעם בריעף האט מען ניט געענטפערט, נאר מען האט אנגענומען א קאמף. דער רעזולטאט איז געװען, אז מען האט דעם קאמף געװונען און עס איז געפאלן פון די פאװסטאנצעס 300 מענשן און מען האט בײ זײ צוגענומען א טך טראפײען, (װעלכע געפינען זיך לזכרון אין דער ארטיגער שול). דעם 21-טן יולי האט װידער שטעל, װאלינעץ, באדזשילע און סטעפאנישן געמאכט אן אנגריף און מען האט זײ אפגעשלאגן און עס איז געפאלן פון זײ 23 אפיצערן און אזוי איז כמעל-ניק אפגעראטעװעט געװארן פון אן אומגליק. דערהערענדיג, אז פעטליורעס מיליטער טרעט צו צו דער שטאט, האבן זיך די פארשטעהער פון דער זעלבסט-שוץ פריהער מיט צװײ װאכן פארבונדען מיט זײ און דערפאר װען זײ זײנען ארײנגעקומען האבן זײ גאר ניט געטאן די אײנװאױנער.

אויסגעפרעגט האט מ. סיגאל.

מיטן אריגינאל שטימט
אנפיהרער פון אפטײלונג (חתימה).

.1919 21/12

פון די מאטעריאלן, וועלכע זיינען אנגעקומען דורך Joint

באקומען אין רעדאקציע אין סעפטעמבער 1922, בערלין.

29802

כמעלניק, פאד. גוב. ליטינער קר.

באריכט צום צענטראל קאמיטעט.

פונם פארזיצענדער פון כמעלניקער
קהלה רבנר ביאליק און געהילפס-
פארזיצענדער זינקאווסקע.

די געשעהעניסן פון דער לעצטער צייט אויף דער אוקראינע האבן אין כמעלניק און אין די נאהענטע ערטער אוועקגענומען פיל מענשליכע קרבנות. פיל יתומים זיינען פארבליבן אהן א שום לעבענס-מיטעל. פיל העלדען פון דער כמעלניקער סאמאאבאראנע (אויך) זייערע סעמייסטווס האבן קיין שום לעבענס-מיטלן. דעם 17-טן מאי האט מען והרג'ט אויף דעם באן 32 כמעלניקער ייד[ן]. פאר די חדשים מאי, יוני, יולי און אוגוסט האט מען גהרגט אין די דערפער ארום כמעלניק 66 יידן; אין נײַ קאנסטאנטין האט מען גהרגט 65 יידן; אין סיניאווע האט מען גהרגט 40 יידן; אין אלאנעוו - 30, אין יאנאוו 480 יידן, אין ליטין 205 יידן, די אלע שטעט-לעך האט מען שטארק צוראבירט. עס זיינען פאראן הונדערטער פאמיליעס, וואס נויטיגן זיך אין הילף. מיר בעטען תיכף גרינדן א קאמיטעט פון שטיצע פאר די אומגליקליכע אונטער דער השגחה פון דעם פרעזידיום פון דער אבשטשינא. מיר לעגן פאר מאכן א ראיאן-קאמיטעט פאר ליטינער אויעזד און כמעלניק און אסיגנירן דעם קאמיטעט ניט ווייניגער ווי א מיליאן גריוונעס. מיר בעטן בעפאלמעכטיגן דעם פרעזידיום פון דער כמעל-ניקער אבשטשינע צונויפנעמען אלע נויטיגע ידיעות וועגן די געליטענע פון די לעצטע געשעהנישן. וועגן דעם מיטגעבן אפיציעלע דאקומענטן און בלאנקן (?). מיר בעטן אויך געבן א רעזאלוציע אויף אונזער באריכט.

קאמענעץ-פאד. 1/9 1919.

ש. ביאליק (חתימה)

מיר בעטן תיכף מיטגעבן מיט אונז די נויטיגע סומע אויף דער ערשטער הילף.

ביאליק. זינקאווסקע.

צענטראל-קאמיטעט
2/IX 1919
№395
פאר געליטענע פון פאגראמען.

פון די אוקראינער, וועלכע
זיינען פאַנאַנדערגעשיקט דורך
Joint

באקומען אין רעדאקציע
אין סעפטעמבער 1922, בערלין.

29803

כ מ ע ל נ י ק, פאד. גוב. ליטינער קר.

קאמענעץ-פאד. 4-טן סענטיאבר 1919.

צום ה. מיניסטער פון יידישע ענינים.

באריכט פון דער דעלעגאציע פון כמעלניק: פארזיצענדער פון דער קהלה און ראטמאן פון שטאט-דומא רבינער ש. ב י א ל י ק, געהילפס-פארזיצער פון דער קהלה און ראטמאן פון שטאט-דומא פ. ז י ק א ח א ט ע און פארשטעהער פון זעלבסט-שוץ ד. ש ט ע ר י נ ג א ס.

די געשעהנישן אויף אוקראינא בכלל און אין שטאט ליטינער פאוויט בפרט האבן זיך שטארק אפגעשפיגעלט אויף דער מאטעריאלער לאגע פון כמעלניקער יידן. 4 חדשים צייט האט קיין כמעלניקער ייד ניט געהאט די מעג-ליכקייט ארויסצופאהרען פון דער שטאט אויף 2 וויארסט, ווייל ער איז געהרג' געווארן. די אלע פרנסות פון יידן (זיינען) צושטערט געווארן. כמעלניק האט זיך געפונען אין א מצב פון א בעלאגערטער שטאט, קיין שום פריפאסן פון שפייז און פון האלץ האט מען ניט געקענט קריגן פאר כמעלניק. ניט ווינציגער ווי 50.000 פוד האלץ און 5000 פוד ברויט (איז נויטיג?). די כמעלניקער דעלעגאציע בעט דעם ה. מיניסטער מיטגעבן איר די נויטיגע דאקומענטן זי זאל קריגן פון דער ליטינער פאוויטאווע פאלקס-ראדע די צאל אויבנ-דערמאנטע ברויט מיט האלץ.

אונטערשריפטן.

Приложеніе к докладу Х.Гофмана /уполн. КОПЕ/ 29804

Установл. Список Убитых Евреев во время событій в м. Л Ы С Я Н К Е,

(Кіевской губерніи, Звенигородского уезда.)

1.	Гитман Голде	45 л.
2.	Безброж Шлема	40 "
3.	Спектор Фобе	40 "
4.	Рубинскій Эвда	55 "
5.	Рубинскій Пиня	35 "
6.	" Бобель	35 "
7.	" Хая	
8.	Корсунскій Мотель	65 "
9.	Бардян Шмуль	60 "
10.	Антоновскій Мойше	45 "
11.	Антоновская Малка	42 "
12.	" Фейга	16 "
13.	Коцубинскій Сема	36 "
14.	Ланде Шейндель	20 "
15.	" Ента	16 "
16.	Бисновате Мойше	45 "
17.	Спектор Мойше	35 "
18.	" Мендель	21 "
19.	Киржнер Ицики	35 "
20.	Шафир Беньямин	35 "
21.	" Аврум сын	15 "
22.	Немировскій Лейзер	23 "
23.	Фактор Идль	23 "
24.	Губенко Эршл	20 "
25.	Дизик Аврум	50 "
26.	Теплицкій Мотль	65 "
27.	Ерецкій Лейзер	30 "
28.	Зундер Аврум	28 л.
29.	Немировскій Аврум	25 "
30.	Друтман Мойше	60 "
31.	Корсунскій Эршл	20 "
32.	Милькус Эршл	15 "
33.	Милькус Хаим Ицик	17 "
34.	Прохоровскій Дувид	35 "
35.	Волынскій Арон	45 "
36.	Шморгун Шлема	50 "
37.	Карамзин Борух	25 "
38.	Эрлихман Берл	35 "
39.	Немировскій Хаим	25 "
40.	Безброжа Хайка	16 "
41.	Ладзебник Бени	35 "
42.	Мец Эрш	16 "
43.	Ходорковская Нехума	45 "
44.	Кричанская Хана-Рейзиль	20 "
45.	Губенко Сура	17 "
46.	Вишновецкій Ице	20 "
47.	Кошевадскій Шлема	18 "
48.	Печник Пинхус	35 "
49.	Немировскій Илик	24 "
50.	Уманов Эршл	52 "
51.	Уманова Гиндель	50 "
52.	Губенко Янков-Вольф	
53.	три не установлен.	
54.	фамиліи проѣзжих	
55.	из Богуслава	

29805

56. Тульчинская Зелде 65 л.
57. Голубой Хая
58. Безброж Аврум 35 "
59. Губенко Шлема 45 "
60. " Бруха 45 "
61. " Бася
62. " ребенок
63. Островская Этл 55 "
64. Кейзман Бас 36 "
65. Кубова Меер 30 "
66. Губенко Берл 18 "
67. " 16 "
68. Корсунскiй Iос. 18 "
69. Прохоровская Ривка 35 "
70. Хайченко Хойне 60 "
71. Руз Мотель 55 "
72. Виницкая Инда
73. " Рива
74. Орховскiй Шмуль 45 "
75. Чижик Аврум 60 "
76. Зильберварг Аврум
77. Чижик Овсей 50 "
78. Висновецкiй Ищуе 60 "
79. Литравник Ошер 41 "
80. Гитман Сурка
81. Литравник Янкель 25 "
82. Вармбург Зелде
83. Миндич Шлема 50 л.
84. " Теся 20 "
85. Бердянскiй Бени 35 "
86. Тейтельман Янкель 60 "
87. Драновскiй Шлема
88. Векслер Мордхо
89. Берлянд Песя
90. Векслер Бася
91. Шафир Рейзль
92. Пастернак Нухим 57 "
93. Ладзит Сруль 32 "
94. Гестман Гершко 30 "
95. Немировскiй Лейб 25 "

Приложеніе к докладу Х.Гофмана /уполн. КОПЕ/ 29806

Установл. Список Убитых Евреев во время событій в м. Л Ы С Я Н К Е

Кіевской губерніи, Звенигородского уезда.

1.	Гитман Голде	45 л.
2.	Безброж Шлема	40 "
3.	Спектор Бобе	40 "
4.	Рубинскій Эвда	55 "
5.	Рубинскій Пиня	35 "
6.	" Бобель	35 "
7.	" Хая	
8.	Корсунскій Мотель	65 "
9.	Бардян Шмуль	60 "
10.	Антоновскій Мойше	45 "
11.	Антоновская Малка	42 "
12.	" Фейга	16 "
13.	Коцубинскій Сема	36 "
14.	Ланде Шейндель	20 "
15.	" Ента	16 "
16.	Бисновате Мойше	45 "
17.	Спектор Мойше	35 "
18.	" Мендель	21 "
19.	Киржнер Ицик	35 "
20.	Шафир Беньямин	35 "
21.	" Аврум сын	15 "
22.	Немировскій Лейзер	23 "
23.	Фактор Идль	23 "
24.	Губенко Эршл	20 "
25.	Дизик Аврум	50 "
26.	Теплицкій Мотль	65 "
27.	Ерецкій Лейзер	30 "
28.	Зундер Аврум	28 л.
29.	Немировскій Аврум	25 "
30.	Друтман Мойше	60 "
31.	Корсунскій Эршл	20 "
32.	Милькус Эршл	15 "
33.	Милькус Хаим Ицик	17 "
34.	Прохоровскій Дувид	35 "
35.	Волынскій Арон	45 "
36.	Шморгун Шлема	50 "
37.	Карамзин Борух	25 "
38.	Эрлихман Берл	35 "
39.	Немировскій Хаим	25 "
40.	Безброжа Хайка	16 "
41.	Ладзебник Бени	35 "
42.	Мец Эрш	16 "
43.	Ходорковская Нехума	25 "
44.	Кричанская Хана-Рейзиль	20 "
45.	Губенко Сура	17 "
46.	Вишновецкій Ице	20 "
47.	Кошевадскій Шлема	18 "
48.	Печник Пинхус	35 "
49.	Немировскій Илик	24 "
50.	Уманов Эршл	52 "
51.	Уманова Гиндель	50 "
52.	Губенко Янков-Вольф	
53.	три не установлен.	
54.	фамилии проѣзжих	
55.	из Богуслава	

29807

56. Тульчинская Зелде 65 л.
57. Голубой Хая
58. Безброж Аврум 35 "
59. Губенко Шлема 45 "
60. " Бруха 45 "
61. " Бася
62. " ребенок
63. Островская Этл 55 "
64. Кей.ман Бас 36 "
65. Кубова Меер 30 "
66. Губенко Берл 18 "
67. " 16 "
68. Корсунскій Іос. 18 "
69. Прохоровская Ривка 35 "
70. Хайченко Хойне 60 "
71. Руз Мотель 55 "
72. Виницкая Инда
73. " Рива
74. Орховскій Шмуль 15 "
75. Чижик Аврум 60 "
76. Зильберварг Аврум
77. Чижик Овсей 50 "
78. Висновецкій Ишуе 60 "
79. Литровник Ошер 41 "
80. Гитман Сурка
81. Литравник Янкель 25 "
82. Вармбург Зелде
83. Миндич Шлема 50 л.
84. " Тося 20 "
85. Бердянскій Бени 35 "
86. Тейтельман Янкель 60 "
87. Врановскій Шлема
88. Векслер Мордхо
89. Берлянд Песя
90. Векслер Бася
91. Шафир Рейзль
92. Пастернак Нухим 57 "
93. Ладзит Сруль 32 "
94. Гестман Гершко 30 "
95. Немировскій Лейб 25 "

Из матеріалов Екопо

Ц.А. (Д.А.)
К.2

Получено редакцией в апрѣлѣ или в авг. 1921 (Ковно или Берлин)

№328

29808

די געשהעענישן אין ליסיאנקא, זחעניגאראדקער פאחיט.

(1918 - 1920)

די אידישע באפעלקערונג האט זיך געצחלט ביז 600 פאמיליעס. די גרעסטע טחל פון זח האבן זיך פארנומען מיט האנדל. עס האט זיך דא געפינען א אידישע ביבליאטעק, שולע, אידישע לח-און שפאר קאסע. ביז דער רוסישער רעחאלוציע זענען די באציהונגען צחישן אידן און קריסטן געחען גוטע. אין 1918 יאר האט זיך געפירט א שטארקע אגיטאציע, אז אידן האבן פארבהאלטן די סחורות און ספעקולירן.

15 טעג אין אדר 1918 האבן די פויערים פון די ארומיגע דערפער געמאכט א פאגראם. זח האבן צוראבירט פיל קלחטן. אלס קרבן איז דאן געפאלן גאלדע גוטמאן 45 יאר, דער דארשט נאך אידישע בלוט און גוטס איז געחען זחער גרויס, נאר א דאנק אחנעם פון זחערע אנפירערס סאראקא (דאס האט געבומען עטליכע רובל) האט האט אחנגעשמועסט די פויערים, אז די אידן מיט זחער גוטס זענען זיך צולאפן, האבן זיך די פויערים אנגעהויבן צוגחן. אויף מארגען האט מען זיך דערחאוסט, אז דער סאראקא האט גענומען געלט. די געבליחענע פויערים האבן אים פארהאלטן און דעם אידן טעביה ציגאן חאס האט דאס געלט געגעבן, האט מען אויך טאויהאלטן, דערסט. ציגאן איז געחען גוט באקאנט די קריסטן און א דאנק זחן שהערן, אז קחן געלט האט מען ניט געגעבן, האט מען זח אבגעלאזט.

מיט דעם אנקומען פון די דיטשין האט זיך חידער אנגעהויבן א העצע, אז אידן האבן געבראכט די דיטשען. די ערשטע טעג אין יון האבן זיך ארחנגעריסן פון די ארומיגע דערפער אויפגעשטאנענע פויערים אין א צאהל פון 20 טויזענד, (?), 3 טעג האבן זח געפירט א קאמפף מיט דעם אפטחלונג דיטשען, חאס האבן זיך געפונען אין שטעטל. פאר די 3 טעג, חאס עס איז פארגעקומען דער קאמפף מיט די דיטשען, זענען געפאלען ביז 70 אידישע האאאאא הרוגים, (א טחל פון זח זערן אויסגערעכנט אין צעטל). נאך דעם אפטרעטן פון די דיטשין האבן די אויפגעשטאנענע געחאלט אויסהרגענען אלע אידן, נאר א דאנק דעם אנפירער פון די אויפגעשטאנענע ארטימענקא (ער איז אלחן א ליסיאנקער), חאס האט געפאדערט, אז אויב מען חיל פארגיסן אומזיסט אידישע בלוט, זאל מען פריער אים אלחן הרגענען, האט מען זיך נאר באנוגענד מיט ראבירן.

29809

דער באוואוסטער באנדיט פוז, א געבארענער פון דארף זשירזשינצי, 6 ווערסט פון ליטיאמקע האט פון 1918 יאר אנגעהויבן צו אפערירן אין דעם געגענד. ער פלעגט גאנץ אפט אנפאלן אויף ליטיאנקע אדער צושיקן אהיניגע באנדיטן וואס פלעגן מאכן אנפאלן אויף אידן. דער זעלבער פוז האט זיך געשלאגן מיט אלע מאכטן און פלעג פאר געלט העלפן דער אדער יענער מאכט, דורך זיין באנדע איז אויך געפאלן פיל קרבנות. די אידישע באפעל-קערונג האט ביסלאך ווי אנגעהויבן פארלאזן דאס שטעטל.

פון די דעניקענצעס זענען פארברענט געווארן די קלויזן, פיל פרויען געשענדעט, צוראבירט דאס געבליבענע אידישע גוטס.

אויף די וועגן וואו עס האט אפערירט צעסקאוסקעס באנדע, זענען פיל אידן דערהרגעט געווארן - און מאנאט אקטיאבער, נאיאבר 1920 יאר (די נע-מען מיט די פאמיליעס הערן אנגעווייזן אין צעטל). די לעצטע טעג אין נאיאבר חדש, איז א טייל פון צעסקאוסקעס באנדע אריין אין ליטיאנקע. די אידן האבן זיך אויסבאהאלטן. 3 אידישע מיידלאך האבן זיך פארבהאלטען אין פוילישן קאסטיאל. די באנדיטן האבן 2 פון זיי געשענדעט, די דריטע מעטע בערליאנט האט זיך ניט אונטערגעגעבן, ארויסגעריסן פון די הענד און אנטלאפן אויף דער גאס; זיי האבן איר נאכגעיאגט, געכאפט, נאר זי האט זיך ווידער אויסגעריסן, די באנדיטן האבן איר נאכגעשאסן און דערהר-געט. בא היינטיגן טאג געפינען זיך אין ליטיאנקע ביז 40 אידישע פאמיליעס

לויט דעם מיינונג פון די דערציילער איז געווען בא א 250 הרוגים, פון זיי האט זיך מיר פארלויפיג איינגעגעבן פעסט צושטעלן ניט מער ווי 104 הרוגים.

דערציילט דורך טעביה ציגאן, יוסף גארנאפאלסקי.

פארשריבן באפאלמעכטיגטער פון אלאוקראינישן אידישן צענטראל קאמיטעט צו העלפן די געליטענע פון פאגראמען „קאפע".

ח. האפמאן.

מאטעריאלן פון רעדאקציע
(צוגעשטעלט דורכן אוואנער
ראבינער ה' קאנטארשטשיק)

באקומען אין אויגוסט 1923
בערלין

29810

זװעניגאראדקער קרײז.

פאגראם אין ליסיאנקא.

ײדן זײנען אין שטעטל געװען 3000, קריסטן 10.000. די געגענ-
זײטיגע באציהונגען גוטע. אין דער צײט, װאס די דײטשן זײנען געװען אין
שטעטל (אן ערך 3 חדשים, בעת די מאכט אין אוקראינע איז געװען בײם
העטמאן סקאראפאדסקי), זײנען די באציהונגען זײער פארשארפט געװארן. די
ײדן זײנען געװען אין האנדעלס-באציהונגען מיט די דײטשן, האבן געקויפט
פאר זײ פראדוקטן, פערד, פלעגן פארדינען בײ זײ געלט. דאס האט שרעק-
ליך פארדראסן די אוקראינער אינטעליגענץ פון שטעטל. זי האט אנגעהויבן
אגיטירן צװישן די פויערים א-קעגן די ײדן. זי האט ערקלערט די פויערים,
אז די ײדן זײנען שונאים פון אוקראינע, זײ זײנען אקעגן דער נאציאנאלער
זעלבסטשטענדיגקײט פון אוקראינע. א סימן - אז זײ פירן פרײנדשאפט
מיט די דײטשן, װעלכע דריקן אוקראינע מיט אײנעם װארט - די ליסיאנ-
קער אוקראינער אינטעליגענציע האט געפירט צװישן די פויערים א פאגראם
אגיטאציע אקעגן די ײדן. די אגיטאציע איז געפאלן אויף א פרוכטבארן
באדען... אז די דײטשן האבן פארלאזט דאס שטעטל, נאך דער רעװאלוציע
װאס איז פארגעקומען אין דײטשלאנד, האבן די ארטיגע פויערים, אונטער
דער פירונג פון די ארטיגע אוקראינער אינטעליגענץ אנגעהויבן אפט
מאכן אנפאלן אויף די ײדן, ראבירען זײ, שלאגן און הרגענען. אין משך
פון די חדשים אויגוסט און סעפטעמבער 1918 האבן די ארטיגע באנדיטן
געהרגעט מיט ממתות משונות 85 און פארװאונדעט 75 ײדן. צװישן די פאר-
װאונדעטע איז געװען דער ארטיגער רב ר' אברהם װאסערמאן פון אומאן,
װעלכער איז נאכהער געשטארבן אין קיעװ. נאכהער איז דאס שטעטל צו-
ראבירט געװארן. פון דאמאלס אן פלעגן אנפאלן אויפן שטעטל פארשידענע
באנדעס און מיט דער הילף פון די ארטיגע פויערים האבן זײ געהרגעט,
ראבירט און פארװאונדעט פיל ײדן. איצט זײנען זײ געקומען צו די ײדן
מיט אן אנדער פזמון, אז די ײדן זײנען באלשעװיקעס און דערמיט מאכן
זײ חרוב אוקראינע. אין א משך פון 2 חדשים: יאנװאר און פעװראל 1919

29811

האבן דא באנדיטן דערהרגעט 70, פארוואונדעט 50 ײדן און צעראבירט די ײדישע הײזער. פיל ײדן זײנען געשטארבן פון פארשידענע אנשטעקנדע קראנקהײטן. פיל פרויען זײנען געשענדעט געווארן. די לעבנגעבליבענע ײדן האבן זיך צעזײעט און צושפרײט אין פארשידענע ערטער. די קהלה איז כמעט בטל געווארן.

שרה האסערמאן, דעם רב׳ס ווײב.

Из матеріалов Копе

Ц.А.
К.2

29814

די געשעענישן אין ליפאװעץ. קיעװער גוב.

פון 15-טן מאי 1919 ביז 16 סעפטיאבר 1919.

ליפאװעץ, קיעװער גוב., אין ליפאװעץ צײלט זיך די אידישע באפעל-קערונג ביז 10 טויזענד מענשן. דער צוזאמענשטעל איז פאלגענדער: 200 ארבײטערס, 400 האנדװערקער, די איבעריגע הענדלערס. אין מאי 1919 װען ס'האבן זיך אנגעהויבן די אויפשטאנדן אין דעם געגענד אין דעם 15-טן מאי האבן די רויטע ארמײצעס געגענגעשטעלט זיך דער מאכט. די מאכט האט פארלאזן ליפאװעץ. די רויטע ארמײצעס האבן צוראבירט 3/4 שטאט און געהרגעט 3 אידן. (זײ װערן אנגעװיזן אין צעטל). אין דער זעלבער צײט איז אנגעקומען קלימענקא פון אומאן. ער האט צו זיך אײנגעלאדן א אידישע דעלעגאציע. א' דעלעגאציע פון 2 אידן: דער רב ש.שטערנבערג און ב.שאחאט זײנען ארויסגעפארן צו אים אויף דעם װאקזאל. דאס ערשטע האט ער געפא-דערט פון דער דעלעגאציע, אז זײ זאלן צונויפנעמען אלע אידישע יונגע לײט ביז 32 יאר און זײ האלטן ביז זײן פארארדנונג. צום גליק איז אויף מארגן אנגעקומען די ראטן-מאכט און ער איז אנטלאפן.

ס'איז אינטערעסאנט צו בעמערקן, אז בעת די דעלעגאציע האט זיך געפונען אויפ'ן װאקזאל, האט מען געבראכט אײנעם א באנדיט, װעלכער האט גענומען אנטײל אין די ראבירונגען און הרגענען די 3 אידן. קלימענקא האט אים אויסגעפרעגט אין געגענװארט פון דער דעלעגאציע. דער באנדיט האט זיך פארענטפערט, אז ער מיט נאך אײנעם האבן זיך געװעלט אפשערן אין א אידישע פאריקמאכערקע, איז מען אויף זײ אנגעפאלן און זײ געװאלט ענטװאפענען, האבן זײ געגעבן א װידערשטאנד און דאבײ געהרגעט דעם אידן בלומשטאן. קלימענקא, אויסהערנדיק דעם באנדיט האט געפרעגט דער דע-לעגאציע: און װאס זאגט איר איצט? דער דעלעגאט שאחאט האט אים געפרעגט: און דו קלימענקא גלויבסט אין דעם? דער ענטפער איז געװען קורץ און שארף, קלימענקא האט געהײסן דעם באנדיט ארויספירן (ארעסטירן?). (לויט דער מײנונג פון דער דעלעגאציע, איז די גאנצע געשיכטע געװען א צוגעגרײטע זאך).

ביז אװגוסט איז דא געװען שטיל, אין אװגוסט מאנאט, װען די ראטן מאכט האט (האוט) זיך עװאקוירט און דער היגער װאיענקאם פילאטאװ ארויס-געגעבן א פארארדנונג, אז אלע מוזן גײן אויף די זאסטאװעס, (און) ס'האט גע-צװאונגען צו גײן אויף די זאסטאװעס. װען די מאכט איז שוין אין שטאט ניט געװען, זײנען נאך די אידן געשטאנען אויף די זאסטאװעס. די מורא

פאר פילאטאװן איז געװען אזױ גרױס, אז די אלע, װעלכע האבן ניט בע-הערט דער מאבילױזאציע, זענען אױך געגאנגען. פיל פון זײ זענען געהרגעט געװארן מיט די ביקסן אין די הענט.

דעם 16-טן אװגוסט האט פערנומען די שטאט די 8-טע אוקראינישע דיװיזיע. בײם ארײנגײן, פון 12 אזײגער ביז 4 אזײגער בײ טאג האבן זײ געהרגעט 31 אידן, דארונטער פיל פון די זאטשאטעס מיט די װינטאװקעס אין די הענט (די 31 הרוגים װערן אנגעװיזן אין צעטל). א דעלעגאציע, װאס האט זיך געװענדעט צו די נאטשאלסטװא האט מען געענטפערט, אז מ'האט פון דעם גאר ניט געװאוסט, און אז ס'װעט אנגענומען װערן מיטלען, אז ס'זאל מער ניט פארקומען. דעם טאג האט מען נאך אויף די אונטער גאסן א ביסל גע-ראבירט און ס'איז געװארן שטיל.

דעם 16-טן סענטיאבר 1919 איז ארײן טיוטיוניק. ער האט גענומען קאנטריבוציע, מ'האט פארהאלטן א אידישן יונגן מאן, מרדכי-לײב שמארגאן, ער איז געװען א אנגעשטעלטער בײ דער ראטן-מאכט. מ'האט אים פארמשפט צום טויט. זײן פרױ האט אין גאס אפגעשטעלט טיוטיוניקן, װען ער איז געפארן צום װאקזאל, ער האט איר ארויפגענומען אויפן פאעטאן. אויס-הערנדיק, האט ער איר געראטן, זי זאל זיך װענדן צו פעטלוראן מיט א טעלעגראפישע ביטע צו שענקען אים דאס לעבן. אויף מארגן איז אנגעקומען אן אײנטפער פון פעטליוראן, מ'זאל אים שענקען דאס לעבן, נאר טיוטיוניק האט זיך צוגעאײלט און האט אים דערשאסן.

פאר די דעניקענצעס איז דא א דורך שטיל. א דאנק די אידישע געזעל שאפטליכע טוער, װעלכע האבן יעדן אװענד געמאכט גוטע װעטשערעס מיט גוטע מיטאגן, און געגעבן אלעס, װאס מ'האט נור געפאדערט.

(דעם צעטל פון הרוגים זעה אין אפפא אפטײל פון רשימות).

דערצײלט דורך דעם רב ש. שטערנבערג

ב. שאחאט

לײטער

פאר~~[struck]~~שריבן דער בעפאלמעכטיגטער פון אלאוקראינישן אידישן צענטראל קאמיטעט צו העלפן די געליטענע פון מלחמה און פאגראמען.

ח. האפמאן.

Из матер.Центральной Секции Собеза. ц.А. к.2

29818

ЛИПОВЕЦ 24-го мая.

Липовецкий Уездисполком организоваося 10 апреля и сейчас же приступил к работе,т.е. было реквизировано около десятка новых помещении для заполнения этих помещений принято несколько десятков новых служащих и в придачу к ним десятки курьеров и сторожей,а затем стали измышлять работу для всей этой своры дармоедов.Конечно,кроме невероятного увлечения канцелярской волокиты ничего не придумали,завели для каждого подотдела входящие и исходящие и пр.,так что сбитые с толку курьеры рыскают по всему городу с разносной книгой подотдел,который находится в его собственном здании.При таких условиях распубликование декрета о сокращении канцелярской волокиты и экономии бумаги явилось злой иронией.Буржуи и контрреволюционное чиновничество задыхается от злорадства,крестьяне и рабочие возмущены и все недовольство свое при некотором содействии агитации переносят на евреев.

Состав Уездисполкома довольно резко разделяется на две части:Русских рабочих и еврейской интеллигенции.У первой заметно сильное желание работать,но не достает умения и опыта,во второй ни того ни другого только неукратимое стремление к словоизвержению и генеральству.

Статья в №1 "Власти Советов" нет людей,нет времени"-кажется списанной с нашего уезда с некоторым разредением красок.Посмотреть со стороны-кажется,что у власти стоят опытные контр-революционеры,которые расчитанной рукой роют яму для революции.Злейшии враг не смел бы привести столько вреда делу революции,как эти услужливие друзия.

В течение более месяца не было ни одного заседания Президиума Исполкома.Заседания Исполкома посвящены главным образом пустякам,сведению личных счетов и затягиваются до 2-3 часов нои,после чего в пять минут решаются вопросы действительно не терпящие отлагательства.До настоящего времени во многих отделах нет коллегии,даже Отдел Управления не имеет Коллегии.Информационно-Инструкторский подотдел преступно бездействует. Во всех остальных отделах не революционное строительство,а сплошная провокация.(безнравственная конечно).В середине мая на границах уезда появились повстанческие банды с явно погромными стремлениями.Не дождавшись действительной опасности,Исполком почти в полном составе постыдно бежал в Киев,оставив все на произвол судьбы.На другой день бежали и военные власти,оставив город на разгром преступной части красноармейцев и разоружив предварительно местных коммунистов.Нужно удивляться,что во время погрома,при таких условиях,было убито только 3 евреях.

Большинство декретов и распоряжений,Советского Правительства не исполняются главным образом потому,что члены Исполкома не удосуживается почитать "ВЕСТНИК" и других оффициальных издании.Декрет о запрещении совместной службы родственников понимается Исполкомом в обратном смысле(т.е.всякий член Исполкома-Интеллигент)на рабочих это не распространяется(считает своим долгом устроить на службу в Советском учреждении всех своих родственников до седьмого колена.Через три дня после открития действий Исполкома все Советские канцелярии были заполнены детьми местных ростовщиков,спекулянтов,купцов,аптекарей и пр.)при чем никакого другого стажа кроме родственных связей и приятельских отношении от вновь поступающих не требовалось.

А так как все вновь поступающие были евреи и притом преимущественно богатые,то трудно удивляться,что национальная травля нашла себе отклик среди темной массы населения.На этой почве главным образом и по сие время ведется антисемитская и антисоветская агитация.

Декрет о назначении корреспондента в Наркомвнудел конечно Исполкомом не исполнено.Циркуляры и распоряжения об отделах Коммунального хозяйства двухнедельных отчетах анкете сотрудников прочие тоже самое и вероятно не скоро можно ждать их исполнения.

Ликвидация возстания произвела на наседение ужасное впечатление,совершенно обратное,поставленной цели.Расстрелено при самой ужасной обстановке 18 крестьян,среди которых возможно есть невинные и безусловно,большинство мало винных.Расправились со стреличниками.Трупы валялись на площади привлекали массу зрителей.Зрелище помимо ужаса,и отвращения вызвало еще и жажду мести....евреям,так,как,распространились услужливые слухи,что судили и растреляли жиды,что это не суд,а жидовская месть хритианам за погром.

Все эти факты создают атмосферу не блаприятную для Советской власти и очень длагоприятную для всякой григорьевщини и зеленовщины.Корреспонденция моя носит форму неудобную для перепечатания но как материал для центральной власти,может и должна быть использована,тем более,что все факты переданы безусловно верно.Освещение сделано думаю беспристрастно,хотя может быть в излишней резкой форме.

Александр Рахманов, Управдел Уездисполкома
г. Липовец

29819

קעווער ?

לעבעדין

Лебедин

מאטעראַלען פון רעדאקציע
(באקומען דורך ה.קאנטארש-
שיק)

באקומען אין רעדאקציע
אין אױגוסט 1923,בערלין.

29820

פאגראם אין ל ע ב ע ד י ן, טשיגירינער קרײז.

ײדן איז געװען אין שטעטל לערך 1000, קריסטן 5000. די באצי-
הונגן גוטע.

אין מאי 1919 זײנען געקומען די ארטיגע פויערים מיט די ארבײטער פון בראדסקיס צוקער-פאבריק, האבן צונויפגענומען די ײדן פון שטעטל און געפאדערט פון זײ פארלאזן דאס שטעטל אין 24 שעה. די ײדן האבן אנגעהויבן לויפן פון שטעטל. דאן האבן די באנדיטן אנגעהויבן שיסן אויף די אנטלאפענע. אײנער פון די אנטלאפענע איז געקומען קײן שפאלא און האט דערצײלט די פארשטעהער פון דער מאכט װעגן דעם באנדיטן-אנפאל אין לעבעדין. די שפאלער מאכט האט באלד געשיקט א געפאנצערטן צוג, װעלכער האט באמבארדירט דאס שטעטל. די פיהרער פונם צוג האבן ארײנגעלאזט צו זיך אלע אנטלאפענע ײדן, נאר די באנדיטן האבן באװיזן צו דערהרגענען 85 ײדן.

בעת די הריגות איז פארגעקומען פאלגענדער פאל. אין אן אפטעק פון אן ײדן האבן זיך ארײנגעריסן די באנדיטן און האבן אנגעהויבן הרגענען און ראבירן. אין הויז זײנען געװען 8 ײדן, צװישן זײ אן ײנגעל, 7 יאר אלט. אז מ'האט אלע דערהרגעט, איז דאס אינגעל געלעגן אונטער די הרוגים און די באנדיטן האבן איהם ניט באמערקט. אויף אזא אופן איז דאס אינגעל גערעטעט געװארן פון טויט און נאכהער איז ערגעװען אן עדות אקעגען די באנדיטן, װעלכע זײנען געפאנגען געװארן און איבערגעגעבען געװארן אין געריכט.

פנחס שאלמאצקי

(איבערזעצט פון העברעאיש דורך י.קאנטארשטשיק)

51 Ц.А. К2 №181

Изъ матеріаловъ Красного Креста.

Поступило въ редакцію 23-го іюля 1919 г.

К погромам банд Григорьева

29821

Л е б е д и н ъ. /Кіевск.губ./

Погромъ 5-го мая 1919г.

Показаніе Л.Дашевскаго, присланное уполномоченнымъ Краснаго Креста И. Цифриновичемъ.

Лебединъ расположенъ въ нѣсколькихъ верстахъ отъ Златополя, недалеко отъ границы Херсонской губерніи.

Всю зиму 1918/19 г. евреи Лебедина страдали отъ налетовъ мѣстныхъ бандитовъ, которые терроризировали до-нельзя еврейское населеніе и очень часто устраивали грабежи. Напуганное еврейское населеніе стремилось уѣхать изъ Лебедина, и семействъ 60 покинуло мѣстечко. Остались, главнымъ образомъ, еврейская бѣднота и служащіе сахарнаго завода - семействъ 40-50.

Погромъ произошелъ въ понедѣльникъ 5-го мая. Евреи еще днемъ раньше узнали о приближеніи повстанцевъ и начали массами убѣгать въ Шполу /въ 10 верстахъ отъ Лебедина/. Погромъ устроили н е "григорьевцы", а мѣстные бандиты, которыхъ подстрекала мѣстная интеллигенція. Въ понедѣльникъ утромъ бандиты ворвались въ контору сахарнаго завода, прогнали всѣхъ служащихъ евреевъ и тутъ-же ихъ мѣста заняли неевреи. Между тѣмъ, въ центрѣ мѣстечка, на базарѣ началась стрѣльба, во время которой пало 24 еврея. Были случаи истязаній и звѣрствъ.

На слѣдующій день прибылъ изъ Шполы большевистскій броневикъ, забралъ оставшихся въ живыхъ евреевъ, спрятавшихся въ погребахъ , и увезъ ихъ въ Шполу, оставивъ Лебединъ на произволъ бандитовъ.

Теперь въ Лебединѣ нѣтъ ни одного еврея. Дома еврейскіе раскрыты и обобраны до нитки. Нѣкоторые сожжены. Бандиты, не имѣя больше для грабежа евреевъ, убиваютъ богатыхъ крестьянъ.

Из матеріалов Харьковской Еврейской Общины.

Д.А. / К.2

Поступило в Редакцію в концѣ іюня 1920 г.

29822

Л Е Б Е Д И Н, Харьковской губ.

С.П. І.Х.и И.Л.

II сентября 1919 в Л Е Б Е Д И Н прибыл карательный отряд из 60 человѣк казаков для усмиренія крестьян в уѣздѣ. В ту же ночь были ограблены исключительно еврейскія магазины и нѣкоторыя квартиры.

Посты стражи были сняты. Насилій над личностью не было, погром был не особенно тяжелый. Продолжались нѣсколько дней частичные грабежи

Обращались к власти но безрезультатно, так как по заявленію власти они сами боятся казаков.

В ночь с 25-го на 26-ое с.м. прибыл в Лебедин неизвѣстный отряд казаков; они ночью разгромили всѣ еврейскія квартиры и магазины, разгромили и уничтожили мебель и имущество в квартирах, было много случаев избіенія; изнасиловали дѣвушку. Во вторичном погромѣ принимали участь также нѣкоторые русскіе жители ЛЕБЕДИНА.

Харьков

Из матер.Губсобеза.   ИЗ·А / К·2   29823

Лебединъ,Кiевской губ.

ВЪ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ПОМОЩИ ЖЕРТВАМ ПОСТАРАДАВШИМ ОТ ПОГРОМОВ.

Жителей-беженцев евреев
м.Лебедина,Киевской г.
Чигиринского уезда.

П Р О Ш Е Н И Е.

5-го мая сего 19-го года в м. Лебедине стали оперировать местные бандиты и усроили кровавую резню, перерезав почти половину всего еврейского населения.Резня сопровождалась насилиями и грабежами.Все,что было добыто в течение всей своей жизни бандиты забрали с собою,и то что не успели то сжигали.Ограбленные и разбитые мы превратились в нищие у которых нет ниприюта ,голые и босые.

2 ко Ц.А. К.2 Из Материалов Губсобеза № 27б 1.

Получено Редакціей 3 Августа 1919 г. 29824

Лебедин

В Кіевское Областное Управленіе Сахарной Промышленности.

Служащих - евреев Лебединскаго Рафинаднаго Завода, пострадавших от погрома в с. Лебединѣ и на Заводѣ.

Прошеніе.

5-го Мая с/г. всѣм евреям служащим было передано по телефону чтобы в теченіе 24-х минут в заводѣ не стало ни одного „жида". Многіе бросились бѣжать из завода в ближайшія мѣстечки Матусово и Шполу, но не выходя из заводской территоріи, были встрѣчены ружейным залпом, залегшими вблизи бандитами и на мѣстѣ остались убитыми 4 служащих.

С этого времени стала там оперировать незначительная банда мѣстных бандитов, которая своими нападеніями и грабежами наводили ужас и страх на еврейское населеніе. Мѣстная администрація завода и власть никаких мѣр к ликвидаціи грабежей и убійств не принимала. Рѣзня сопровождалась жестокими издѣвательствами и насиліями. То, что бандиты не могли забрать с собою они уничтожали и сжигали. Но вот кровавая волна хлынула и на территорію завода; бандиты начали творить свою разрушительную смертоносную работу над нами евреями трудящимися, кровью и потом добывавшим себѣ в теченіе многих лѣт пропитаніе на этом заводѣ. И здѣсь на территоріи завода начался пьяный разгул, сопровождавшійся насиліями, убійствами и разрушительными грабежами. Это дѣлалось под вліяніем антисемитской погромной агитаціи, разжигавшей страсти этих извергов и разъяренных бандитов. Жертвой этой агитаціи являемся мы трудящіеся евреи на заводѣ разгромленные, ограбленные и разбитые. Мы превратились в нищих у которых нѣт ни крова, ни пріюта, голые и босые, а вѣдь мы всю свою жизнь работали тяжелым трудом

было нами все добыто; каждая мелочь в домѣ, всякая вещь — продуктъ упорнаго, долгаго труда. И вот, что добывалось честным упорным трудом — было разграблено и расхищено пьяной бандой.

Мы обращаемся к Совѣтской власти, как защитницѣ и блюстительницѣ интересов трудящихся с справедливой просьбой возмѣстить убытки понесенные нами, и это будет акт гуманности и справедливости по отношенію к нам трудящимся. Мы вѣрим, что эта власть проводящая в жизнь принцип справедливости и охраны труда, стоящая на стражѣ рабочих с должным вниманіем отнесется к нашему печальному положенію и удовлетворит нашу справедливую просьбу, ибо это просьба людей, трудящихся всю свою жизнь (среди нас имѣются такіе, которые работали на заводѣ 20-30 лѣт), а теперь изгнанные со своих насиженных мѣст и очутившихся со своими семьями нищими на улицѣ.

Сейчас мы живем в сосѣднем мѣстечкѣ Шпола, а нѣкоторые бѣжали в Кіев, и не имѣем возможности пріѣхать в Лебедин. Живем в самых ужасных условіях. Администрація завода отказалась присылать нам даже продукты первой необходимости.

Подписи

Ц.А.
К.2

29825

Изъ матеріаловъ
Собеза.

С. Лебединъ. /Кіевск.губ./

Погромъ бандъ Григорьева.

Въ Кіевское Областное Управленіе Сахарной Промышленности.

Служащихъ-евреевъ Лебединскаго Рафинаднаго завода, пострадавшихъ отъ погрома въ с.Лебединѣ и на заводѣ.

Прошеніе.

5-го мая с.г. всѣмъ евреямъ-служащимъ было передано по телефону, чтобы въ теченіе 24 минутъ въ заводѣ не стало ни одного "жида". Многіе бросились бѣжать съ завода въ ближайшія мѣстечки Матусово и Шпола, но не выходя изъ заводской территоріи, были встрѣчены орудейными залпами, залегшими вблизи бандитами, и на мѣстѣ остались убитыми 4 служащихъ.

Съ этого времени стала тамъ оперировать незначительная банда мѣстныхъ бандитовъ, которая своими нападеніями и грабежами наводила ужасъ и страхъ на еврейское населеніе. Мѣстная администрація заводаи властъ никакихъ мѣръ къ ликвидаціи грабежей и убійствъ не принимали. Рѣзня сопровождалась жестокими издѣвательствами и насиліями. То, что бандиты не могли забрать съ собою, они уничтожали и сжигали. Но, вотъ, кровавая волна хлынула и на территорію завода. Бандиты начали творить свою разрушительную смертоносную работу на евреями трудящимися, кровью и потомъ добивавшимися себѣ въ теченіе многихъ лѣтъ пропитаніе на этомъ заводѣ. И здѣсь, на территоріи завода, начался пьяный разгулъ, сопровождавшійся насиліями, убійствами и разрушительными грабежами. Это дѣлалось подъ вліяніемъ антисемитской погромной агитаціи, разжигавшей страсти этихъ изверговъ и разъяренныхъ бандитовъ. Жертвой этой агитаціи являемся мы, трудящіеся евреи на заводѣ, разгромленные, ограбленные и разбитые. Мы превратились въ нищихъ, у которыхъ нѣтъ ни крова, ни пріюта, голые, босые, а вѣдь мы всю свою жизнь работали, тяжелымъ трудомъ было нами все добыто, каждая мелочь въ домѣ, всякая вещь - продуктъ упорнаго, долгаго труда. И вотъ, все, что добывалось честнымъ, упорнымъ трудомъ, было разграблено и расхищено пьяной бандой.

Мы обращаемся къ Совѣтской власти, какъ защитницѣ и блюстительницѣ интересовъ трудящихся справедливой просьбой возмѣстить убытки, понесенные нами, и это будетъ актъ гумманости и справедливости по отношенію

къ намъ, трудящимся. Мы вѣримъ, что эта власть /проводящая въ жизнь принципъ справедливости и охраны труда/ стоящая на стражѣ интересовъ рабочихъ, съ должнымъ вниманіемъ отнесется къ нашему печальному положенію и удовлетворитъ нашу справедливую просьбу, ибо эта просьба людей трудящихся всю свою жизнь, /среди насъ имѣются такіе, которые работали на заводѣ 20-30 лѣтъ, а теперь-же изгнанные со своихъ насиженныхъ мѣстъ и очутившихся со своими семьями нищими на улицѣ.

Сейчасъ мы живемъ въ сосѣднемъ мѣстечкѣ Шпола, а нѣкоторые бѣжали въ Кіевъ и не имѣемъ возможности пріѣхать въ Лебединъ. Живемъ въ самыхъ ужасныхъ условіяхъ. Администрація завода отказалась прислать намъ даже продукты первой необходимости.

Списки разграбленныхъ вещей и семейное положеніе каждаго при семъ прилагается.

Уполномоченные отъ трудящихся при Лебединскомъ Рафинадномъ Заводѣ /2 подписи/.

Из матеріалов Екопо
(Кіев-Москва)

Ц.А.
К.2

Получено редакцией
14.IX 1921 (Берлин)

N317

29826

דאָרף ל י ס אָ װ ע ץ, סקװירער פּאַװיט, קיעװ. ג.

אין דאָרף ליסאָװעץ האָבן געװאוינט 4 אידישע פֿאַמיליעס. אין דער צײַט פֿון די פּאָגראָמען אין דעם ראַיאָן, ביז װאַנעט כאָדאָרקאָװ האָט נאָך עקזיסטירט, פֿלעגן די אידן װאוינען האַלב אין כאָדאָרקאָװ, האַלב אין דאָרף. נאָך דעם כאָדאָר-קאָװער פּאָגראָם זײַנען אַלע אידן אַנטלאָפֿן. נאָר נאָך דעם װי די ראָטן-מאַכט האָט זיך פֿאַרשטאַרקט, האָבן זיך אײַניגע פֿאַמיליעס פֿון דעם דאָרף. און פֿון כאָדאָרקאָװ (האַנדװערקער-װי שמידן, שוסטערס, סטאָליאַרס-באַזעצט צוריק אין דאָרף און האָבן זיך געהאַט זײער פּרנסה. אַזױ האָט דאָס געדויערט ביז דעם 31 מאַרט 1921 יאָר.

דעם 31 מאַרט האָבן זיך נעבן דאָרף באַװיזן 7 רײַטער מיט ביקסן, צו די היטלען צוגעשפּיליטע רויטע באַנטיקעס. אין דער זעלבער צײַט איז געפֿאָרן אַ קאָ-מיסאַר (אַ איד) און נאָך אַ פֿור מיט 13 אידן. די רײַטער האָבן געפֿאָדערט בײַ דעם קאָמיסאַר זײַנע דאָקומענטן, ער האָט זײ געװיזן; זײ האָבן אים אומגעקערט צוריק די דאָקומענטן. די אידן, װעלכע זײַנען אַרויסגעפֿאָרן פֿונם דאָרף, האָבן דאָס באַמערקט און עס איז זײ עפּעס ניט געפֿעלן. נאָר זעהענדיג, אַז זײ האָבן דעם אידישן קאָמי-סאַר אָפּגעלאָזט, און אַז ער פֿאָרט װײַטער, זײַנען די אידן אויך געפֿאָרן װײַטער. אַרײַנפֿאָרנדיג אין װאַלד האָבן זײ דערזעהען, אַז דעם ראָטן-באַאַמטן דעם איד האָט מען שוין אויסגעטון און געהרגעט. די אידן האָבן געװאָלט לויפֿן צוריק, נאָר עס איז שוין געװען שפּעט. די באַנדיטן זענען שוין צוגעפֿאָרן צו זײערע פֿורן.
6 אידן האָט זיך אײַנגעגעבן צו אַנטלויפֿן. 7 האָט מען דערהרגעט: 1) יאַנקל קאַראַ-לאַפּניק, 2) יוסף טורקי, 3) לײב װאַלוײַנעס, 4) לאה, 5) חװקה, 6-7) צװײ אומבאַװאוסטע.
נאָך דעם זײַנען די זעלבע באַנדיטן אַרײַן אין דאָרף ליסאָװעץ און האָבן זיך אינטערעסירט מיט די אידן, געפֿרעגט װאָס זײ טוען דאָ. דער שמיד, נעבן װעלכן זײ האָבן זיך אָפּגעשטעלט, איז אַנטלאָפֿן צו אַ באַקאַנטן פּויער. צװישן די באַנדיטן האָט מען דערקענט 3 פֿון דאָרף יאַרוהאָװיטש: לאָוטי, װערבוכאָװסקי, סאָראָקין.
װי שטאַרק די מאַכט זאָל ניט זײַן, די באַנדיטן טוען זײערס. די אידן האָבן גלײַך אויף מאָרגן פֿאַרלאָזט דעם דאָרף.

דערצעהלט לײב האָבערפֿעלד, חײם משה סטאַלין. פֿאַרשריבן באַפֿולמאַכטיגטער פֿון אַלאוקראַאינישן אידישן צענטראַל-קאָמיטעט „יעקאָפּאָ"

ח. האָפֿמאַן.

20 מאַי, 1921

29828 №35. IX

Изъ матеріаловъ Е.Н.С.

Поступило въ редацію въ іюлѣ 1919 г.

Копія срочной телеграммы.

Кіевъ Трехсвятительская 3, Еврейскому Національному Секретаріату. Копія Кіевской Еврейской Общинѣ.

"Въ Лятичіві становище трагично. Грабять, б"ють, насилають женщин, заарештовають, б"ють розгами невинних почесних людей. Цівільна влада вживае заходів, но безсильна. Під відом трусів вриваються в будинки навить по ночам. Життя земерло зовсим. Молим негайно помочи. Все це виробляется козаками Гайсиньского Куріня.

Лятичівськая Еврейская Община.

№ 35 I

Изъ матеріаловъ Е.Н.С.

29829

Копія телеграммы.

Телеграмма получена изъ Проскурова на имя Евр.Нац. Секретаріата.

"Въ Летичевъ прибылъ отрядъ называющій себя карательнымъ подъ видомъ локализаціи большевизма четыре дня днемъ, ночью, врываясь въ дома и лавки грабитъ и избиваетъ еврейское населеніе. Есть опасность распространенія другіе пункты Летичевскаго уѣзда. Пріймите экстренныя мѣры. Еврейскій Общинный Совѣтъ.

№35

29830

Копія телеграммы.

Телеграмма изъ Летичева на имя Еврейскаго Національнаго Секретаріата.

"Отрядъ ушелъ Меджибожъ. Положеніе спокойнѣе. Просимъ вызвать Летичевскаго комиссара Харуся Кіевъ конгрессъ трудовыхъ, выразить благодарность за дѣятельное участіе въ прекращеніи погрома, дайте ему лично наставленія производства слѣдствія. Еврейская Община."

נ. ס.

N 35 III

29831

צום אידישן נאציאנאלן סעקרעטאריאט
פון כמעלניקער אידישער קהלה.

היינט, דעם 14/יאנואר נ.ט. האבן מיר אייך איבערגעגעבן א טעלעגראמע פון ליטיטשעווער אידישער קהלה וועגן די גוואלד-טאטן אין אהרום, וואס זיינען געשען נעכטן 13 די אידן אין ליטיטשעוו. די קאפיע פון דער דאזיגער טעלעגראמע ליגט אונז דא ביי. - פון מאנטיק ארום קענען מיר זאגן, אז אין ליטיטשעוו הערשט שוין 7 טעג א פולקאמע אנארכיע. דער דארטיגער קאמיסאר איז ניט גוט אפצושטעלן די אנארכיע. און די [illegible] דאפאלקערונג, וועלכע האט קיין שום אנטייל ניט גענומען אין דער דאזיגער באוועגונג, [illegible] איז ניט אונטערגעגעבן [illegible] דעם פאגראם, [illegible] די ליטיטשעווער אידישע באפעלקערונג. מיר זאגן אייך אן די דרינגענדסטע מיטלען אפצושטעלן די גוואלדטאטן איבער די אומגליקלעכע אידן פון ליטיטשעוו. די סכנה איז גרויס, און די אנארכיע קען זיך פארשפרייטן אין די ארומיגע שטעט און שטעטלאך.

פארזיצענדער - אל. קופער, פערוואלטער - [illegible]

(די איבעריגע 4 חתימות זיינען ניט קלאר)

אק. [illegible], [illegible] מיר וואס [illegible] פון [illegible] אין [illegible]. אז דעם 14-טן [illegible] זיינען פארנ-קומען 15 [illegible] פון [illegible], און [illegible] [illegible] זיינען [illegible]. דער [illegible] איז גרויס און מיר זענען [illegible]

Аптекарская улица — Сарата [illegible] פון ליטיטשעוו

מיר [illegible] די [illegible] אין אידישן נאציאנאלן סעקרעטאריאט

אל. ניפער

(05) Ц.А. К.2 № 35 I 1.
29832

Летичев

Из матеріалов Е.И.С. Поступило 19/7 1919 г.

Еврейскому Національному Секретарю.

Делегата, Летичевскаго Еврейскаго Общества – Частного Повѣреннаго, Бера Хаимовича Пугьвера.

Сообщаю подробности происходящих в Летичевѣ и продолжающихся уже 8 дней насилій, грабежей и безпорядков над еврейским населеніем г. Летичева, Под. губ.

Политическая жизнь в г. Летичевѣ в общем отличается от других городов полным застоем. Абсолютныя партіи в этом городкѣ составляют кадеты и сіонисты. Есть партія „бунд", не пользующаяся никаким авторитетом среди населенія. Членами этой партіи являются преимущественно молодежь из мелких ремесленников. Партію эту возглавлял идейный сознательный бундовец нѣкій Тальник, который, ~~который~~ погибъ с появленіем в г. Летичевѣ с своим организованным отрядом революціонной арміи мѣстный комендант Щерблюк. Вмѣстѣ с ним и отрядом появились в Летичевѣ также и члены военно-революціоннаго штаба и в их числѣ нѣкій Лайнер (деревенскій еврей). В теченіи первых дней отряд этот занимался арестом землевладѣльцев, из которых он 10 чел. в тот день, когда отправился в Старо-Константинов, вывел за город и без суда перестрѣлял.

В это время Щерблюка в Летичевѣ не было. Отчасти он обидѣлся почему рѣшеніе о судьбѣ убитых было принято без него, с другой стороны он убѣдился, что вся полнота власти находится в руках военно-революціоннаго штаба, которому он давал возможность до этого момента распоряжаться во всем. Лишь тогда он с цѣлью возстановить свою власть, как Коменданта, отправился в Штаб Корпуса, и в Кіев, и вездѣ докладывал, что власть находится в руках евреев, несмотря на то, что в числѣ мѣстных

большевиков в Летичевѣ не было ни одного еврея. Он послѣ этого созвал крестьянскій съѣзд. На съѣздѣ этом он лишил слова представителей от рабочих, и от организаціи „бунда" Темкина. На съѣздѣ принята была большевистская резолюція. и Темкин, вмѣстѣ с другими, поздравил отряд солдат резолюціей. Отправившись в Литин за другим отрядом с цѣлью разоружить большевистскій отряд, Щерблюк им также передал о том, что власть в Летичевѣ в руках евреев. По пріѣздѣ в Летичев Щерблюк выразился, что нужно всѣх евреев вырѣзать. Литинскій отряд был большевиками разоружен. Тогда Щерблюк привел в Летичев „отдельный курень имени Петлюры."
Отряд этот с появленіем в Летичевѣ, открыл стрѣльбу в воздух. Солдаты зашли в город с разных концов. Стрѣльба была, поэтому, перекрестная. Не смотря на то, что из большевистской арміи, в пригородном селѣ, было лишь нѣсколько человѣк, и что никто на выстрѣлы им не отвѣчал, отряд заявил что в него будто стрѣляли.
Вмѣстѣ с этим отряд задержал, случайно бывших на улицѣ, до 400 человѣк. Всѣ они были арестованы и безпощадно в теченіи болѣе суток, избиваемы розгами и прикладами. В то же время начались в еврейских домах обыски, сопровождавшіеся повальным грабежем и побоями. Солдаты шныряли повсюду, и издѣвались, и издѣваются только над евреями. Если они случайно попадают в христіанскіе дома, то великодушно извиняются.
Под предлогом обысков они забирали у евреев все цѣнное, реквизировали безплатно всѣ наличные товары, а также снимали обувь, и раздѣвали евреев, снимая с них одежду. Грабежи продолжаются по ночам и они сопровождаются истязаніями. Грабежи и истязаніе сопровождаются изнасилованіем в присутствіи отцов и мужей, женщин. Есть масса жертв. Большинства

29833

этих жертв заявляет, что эти грабежи, истязанія, изнасилованія совершались лишь помощником атамана, и другим офицером Бойко. Когда мѣстный гражданскій Комиссар сдѣлал этим офицерам в присутствіи жалобщиков, и представителя Національнаго Укр. Союза запрос, то помощник атамана заявил, что он к вечеру перережет всѣх евреев. Сейчас-же он арестовал жалобщика старика Ейвина, который жаловался за изнасилованіе его дочери, ограбленіе и истязаніе его, и при этом заявил, что будто ночью в него стрѣляли.

Всѣ эти ужасности не прекратились до позавчера, до момента моего отъѣзда. Атаман куреня требует, чтобы евреи доставили ему предсѣдателя „бунда" нѣкоего Сандлера, иначе он расправится со всѣми евреями.

У всѣх сапожников реквизирована кожа, у портных мануфактура и в нѣкоторых магазинах товары.

В послѣднюю, пред моим выѣздом, ночь, уже была ограблена одна лавка, и покушеніе на ограбленіе другой лавки. Сам штаб куреня занял помѣщеніе богатого еврея Крицштейна, разорил всю обстановку его на сумму около 200 тысяч рублей.

Солдаты ловят по городу евреев, и привлекают их к работам по очисткѣ постоялых дворов, вымогая от них за освобожденіе от работ деньги, иначе они издѣваются над ними и причиняют им не человѣческія терзанія.